

R. P. Adolphi Overhami

in vitam B. Meinwerci

NOTÆ.

INCIPIT VITA.] Auctore Anonymo: nam neque codices MSS. scriptoris nomen præferunt, neque *Browerus*, *Vossius*, aut quisquam alius compertum illud habuit. Cœnobitæ Paderbornenses majorum traditione affirmant quidem à suorum Præsulum quopiam res gestas conditoris sui *Meinwerci* literis consignatas: sed urbes inter Græciæ citius convenerit de Homeri patriâ, quàm inter eos de auctoris hujus nomine. Ætas scriptoris peræque inexplorata est. *Browerus infra ætatem MEINWERCI longius amandat indicio duplici*. Primo, quo cap. LXXVI. expendens decreta synodi Salingenstadiensis de jejunio quatuor temporum, obducit iis auctoritatem Gregorij VII, qui summum Pontificatum indeptus est an. MLXXIII, tenuitque ad annum usque MLXXXV, quo Salerni obiit VIII. Kalend. Junij. Altero, cùm cap. XLVIII *Rothoni*; & cap. LII *Immedi*, duorum *Meinwerci* successorum mentionem facit. Quibus argumentis *Vossius* lib. III. pag. 732. satis evincit Anonymum nostrum *Meinwerci* minimè æqualem, sed recentiore esse. At verò, cùm *Rothoni* anno MLI. VIII. Idus Novembris defuncto in episcopatu successerit *Immedi* sorore *Meinwerci* natus; atque is quorundam sententiâ anno MLXXVII, III. Nonas Februarij decesserit; nihil adhuc

adhuc causæ video, quamobrem Browerus Vos
 susq; suis rationibus cuiquam persuasisse existimat
 di sint, auctorem hunc non modò exente sæculo
 undecimo acta Meinwerci memorię non tradidisse
 verùm etiam ad initium sæculi XI I. retrudendum esse
 se, ceu opinatur Daniel Papebrochius Appendice ad
 XIX. diem Aprilis num. 5. Ubi etiam putat se ostensu-
 surum aliquando, *seculis aliquot* post ætatem Mein-
 werci demum scripsisse. Ego ne inconspicuum alibi
 quid super ætate Anonymi hujus pronuntiasse teme-
 rē videar, rem nunc istam eruditorum potiùs judi-
 cio reliquam, qui inspectis antiquissimis membranis
 suæ fortasse Anonymum ætati feliciter restituent. Di-
 ctionem auctoris si attendas, ea non semper è Tub-
 lianâ penu depromta est; si rem, non indignus fore
 tasse scriptor qui legatur, ab ijs præsertim qui patri-
 suæ notitiam magis quàm verborum venustates au-
 cupantur. Argumentum ipsum nonne excusat? im-
 peditum profectò illud, & facundiæ minimè capax
 constat enim ferè è barbaris locorum hominumque
 nominibus, quæ vix est eloqui ore Romano. & mi-
 nor sanè eloquentiæ jactura est quàm veritatis.

MAGNI CAROLI.] *Quem arbitror* (inquit
 Auctor, qui ante hos DCCC ferè annos scripsit. In
 historia Translationis S. Liborij, cap. 2. n. 7.) *nostrum*
jure Apostolum nominari: quibus ut januam fidei aper-
iret, ferre à quodammodo linguam predicavit. Qui cum
toties victoriâ potitus, quoties in procinctu positus mu-
tas sibi gentes multa regna subjeceret; constat tamen
eum gloriosissimè de diabolo triumphasse, cui tot ann-
 marus

marum millia prius sub ejus tyrannide captiva, in conversione nostra gentis eripuit & Christo Domino acquisivit: à quo illum recipere premium confidimus, & optamus ut fruatur in cælis Apostolorum consortio, quorum sanctus est in terris officio. Lege etiam in eadem historia Transl. Liborianæ cap. 1. n. 2. Poëta Saxo à Reineccio editus, de eodem Carolo:

*Is gentem nostram fidei cognoscere lucem
Fecerat, abjectis perfidia tenebris.
Nunc terrens bello, nunc donis alliciendo.*

Et infra:

*Quis numeret, quantas animas, dum credere fecit
Saxonum populos, reddiderit Domino:
Quot nunc Ecclesia fulgent, ubi fana colebant
Antiqui, quot sunt structa Monasteria:
Quot laudes in eis, vel quot tibi vota fideles
Reddunt, tot Carolo premia, Christe, dabis.*

SACERDOTIBUS TRIBUTARIA.] Caroli M.
Capitulatio de partibus Saxonie cap. XVI. Secundum
Dei mandatum precipimus, ut omnes decimam partem
substantie & laboris sui ecclesijs & Sacerdotibus do-
nent, tam nobiles quam ingenui, similiter & liti: juxta
quod Deus unicuiq; dederit Christiano, partem Deo
reddant. Adde Capitulationis ejusdem cap. XV. quod
apud Baluzium est XVII. Lucem quoque huic loco
dabunt diplomata Caroli Magni, quorum primum
extat apud Adamum Bremelem lib. 1. de institutio-
ne Episcopatus Bremensis; alterum, quod est de Epi-
scopatus Verdenfis fundatione, novissimæ Adami
Bremensis editioni adjecit J. Maderus; tertium præ-
ceptum

ceptum Trutimanno Comiti datum, quod Meibomius notis ad Widikindi historiam intexuit, descripsitque Baluzius tom. I. Capitul. col. 249. In quo in hunc modum scribit Carolus: *Saxones . . . indomabiles, ipsiq; Deo & nobis tamdiu rebelles, quousq; illius & nostra virtute ipsos & bellis vicimus, & ad baptismi gratiam Deo annuente perduximus; pristinaq; libertati donatos, & omni nobis debito censu solutos, pro amore illius, qui nobis victoriam contulit, ipsi tributarios & subjugales devotè addiximus.* Historiæ Transl. S. Liborij cap. 2. num. 4. *Christianissimi Principis (Karoli) ex hoc quoq; in Deum devotio comprobatur, quòd ea, quæ ex tanta locorum amœnitate jure belli acquisita, sub sua potuit tenere dititione, divino magis servitio, quam suis deputaverit usibus.* Qui locus etiam sequentia illustrat.

CONSTITUUNTUR EPISCOPALIIUM SEDIUM TITULI.] Ditmarus Mersburgensis Chron. lib. VII. *Anno Dominicæ incarnationis DCCC, prædictus Cesar Carolus ad suæ virtutis & bonæ operationis deaurationem, in una die octo Episcopatus in Saxonia Christo subditi dispositis singularibus parochijs constituit.* Adamus Bremensis lib. I. cap. IX. hanc Saxoniæ in episcopatus divisionem refert ad annum Caroli XIIII. Cum videlicet anno DCCLXXXV. vel, ut *Annales Tiliæni* anno sequenti, tota hyeme cum *Faustada* regina, filijs & filiabus *Eresburgi* moraretur, & Paderbornæ conventum principum institueret, & Widikindus facta deditione pacem cum Deo & Carolo

rolo iniret. Auctor Translationis S. Liborij cap. i. num. 2. indefinitè, nulla annorum notâ apposita scribit, Carolum *ut se magis Christiana religionis, quam regni sui dilatandi causâ, tanta rei difficultatem aggressum ostenderet, ecclesias per omnem regionem illam, (Saxoniam) ad quas rudus in fide populus confluere doceretur, & Sacramentis caelestibus initiari consueceret, sub quanta potuit celeritate construi fecisse; atque parochias diligenti ratione suas quasq; terminis servandas designasse.* Quod factum utiq; ante añum DCCC. Nam anno DCCLXXXVII, beatus Willebadus ordinatus est Episcopus III. Idus Iulij super Wigmodia, & super Rinstri & Asterga & Laras, ut habet Moifacense chronicon, & S. Ansgarius in vita sancti Willehadi cap. VIII. apud J. Mabillon, quod est IX. apud Casarem.

Et Paderbornensis quidem ecclesiae primordia altius repetit Monachus Divionensis in cœnobij sui chronico apud Lucam Dacherium tom. I. Spicilegij, ad annum DCCLXXVII, his omnino verbis: *Gloriosus Rex Carolus venit Saxoniam, loco qui vocatur Patrisbrunna; & ibi habuit placitum magnum: & ibi convenerunt Saxones ad baptismum catholicum; edificaveruntq; ibi ecclesiam Franci, multaq; millia populorum ibi baptizata sunt, ea conditione à Rege propositâ & ab illis susceptâ, ut abjecto demonum cultu, & reliquis patrijs caeremonijs, Christiana fidei sacramenta susciperent, & Franci adunati unus cum eis populus efficerentur.* Quæ ex Eginhardi commentario de vita Caroli M. sumpta sunt. Ecclesiae Paderbornensis
origines

origines brevius complectitur chronicon Monasterij S. Galli in Miscellaneis editum à Stephano Barluzio: Anno DCCLXXVII fuit dominus rex Karolus in Saxonia ad Patrisbrunna, & ibi edificavit ecclesiam in honore Salvatoris. Etsi verò ten plura istud postea ob incolarum loci & odium in religionem Christianam aliquoties igni traderetur, teste auctore Translationis S. Liborij cap. 2. num. 5. Annotamen DCCXCIX rex Carolus intravit in Saxoniam. (verba sunt Moissacensis Chronici) & resedit ad Patrisbrunna: & ibi venit ad eum LEO Apostolicus, . . . & ad Patrisbrunna edificavit ecclesiam mira magnitudinis, & fecit eam dedicari, non à Leone quidem Pontifice, qui solum in ecclesia (cryptam noster appellat) tunc noviter constructa quoddam altare consecrans, adoranda in eo reliquias protomartyris Stephani, quas secum Roma detulerat collocavit: fiducia iter id Principi promittens, quòd oratorium illud tanti Martyris patrocinio munitum, ulterius non passerum foret injuriam, quam, ipso (Carolo) referente, prius ei contigisse cognovit. ceu legitur in historia Translationis S. Liborij, loco proximè citato. Celebrem hunc Leonis PP. III, cum Carolo rege congressum libri omnes chronici referunt ad annum DCCXCIX, quo Hathumarus quartum in pontificatu Paderbornensium agebat annum. si Anonymo nostro habenda fides: habebat suum Brema Willehadum jam tum ab anno DCCXXCVII; Osnabrugæ Wihonem; Mimigardovorda cum potestate episcopi Lindgerum, germanum ejus Heldegrinum Halberstadtium; suosque alios

per Saxoniam ecclesiæ Antistites: ut proinde divi-
sio illa in provinciam redactæ Saxonie in octo dice-
ceses, quam Ditmarus anno DCCC à Carolo fa-
ctam scripsit, de exacta finium cujusque episcopatus
descriptione intelligi potius debeat, quàm de prima
Episcoporum ac dicecesium singularum designatione.
Quid ad hæc cortina Gryphiandri? *Magis verifi-
mile est*, inquit cap. 29. à Carolo *M. ne unum quidem
Episcopatum in Saxonia conditum esse, ac ne condi-
dem potuisse.* *Exclamet Melicerta perisse*

Frontem de rebus!

Sed hujus, aliorumque ejusdem farinae hominum
sive inscitiam, sive malitiam affatim detexerunt alij.

BEATI PETRI APOSTOLI VICARIUS LEO.]
Mos vetus loquendi, & scriptoribus antiquis usita-
tus. Anastasius Bibliothecarius in vita Leonis III.
ad an. DCCXCIX. quem Carolus Rex *sicut vica-
rium beati Petri Apostoli venerabiliter & honorifice
cum hymnis & canticis spiritalibus suscepit.* Quod
poëta Saxo à Reineccio editus, qui ante annos octin-
gentos Arnulfi Cæsaris ætate scripsit, lib. 3. ad an.
799. sic expressit:

*Namq̄₃ propinquantem cum primum noverat, illi
Obvius ipse loco de castrorum memoratio
Stipatus multis populorum millibus ibat:
Pontificemq̄₃ vicem Petri, (cui claudere calos
Et reserare licet verbo,) sedemq̄₃ tenentem
Suscepit cum magnifico reverenter honore.
Alcuinus epistola IV. ad Carolum M. apud Cani-
sum: Tres persona in mundo altissima hucusq̄₃ fuere:*

T

ideit.

*id est, Apostolica sublimitas, qua beati Petri principis
 Apostolorum sedem vicario munere regere solet. Alia
 est Imperialis dignitas tertia Regalis. Idem epi-
 stolâ XXVII, ad Leonem III. PP. Ecce tu sanctissimus
 Pater, Pontifex à Deo electus, Vicarius Apostolorum,
 heres Patrum, Princeps Ecclesie. Et epistola XXVIII.
 ad Adrianum I. PP. Hujus te excellentissime Pater, ut
 Vicarium sanctissima sedis agnosco. Luithprandus Ti-
 ciniensis histor. lib. 6. cap. 6. Annales Francorum
 Bertiniani ad an. DCCLXXIII. Abbas Urspergen-
 sis ad an. DCCXGIX. Vita Ludovici Pij incerti
 auctoris apud Pitheum ad an. DCCCXVI re-
 fert, qua reverentia Imperator Stephanum PP. Leo-
 nis II. successorem Remis exceperit tanquam bea-
 ti Petri vicarium. Ludovicus Pius apud Gratianum
 dist. 63. cap. 30. & Ivonem p. 5. c. 51. Ego Ludovicus
 tibi beato Petro principi Apostolorum, & per te Vica-
 rio tuo domno Paschali summo Pontifici & universali
 Papa. Cujus decreti defensionem instituit Grefse-
 rus adversus Goldastum in capite VIII. Apologiae
 pro Baronio. Rupertus Abbas Tuitiensis in episto-
 la, qua libros suos de honore Filij hominis Romano
 Pontifici nuncupat: Ante faciem tuam ô princeps
 beatissime Petre, simulq; ante faciem Vicarij tui
 Papa. Ipsi denique Pontifices hoc loquendi modo
 uti sunt. Ioannes XV. diploma, quo sanctum Udalri-
 cum Augustanum Episcopum sanctorum numero
 adscripsit, his verbis finit: Sciat se auctoritate beati
 Petri principis Apostolorum, cujus immeriti vices agi-
 mus, anathematis vinculo innodatum, Ioannes PP.*

XIX, tomo IV. Gallia Christiana in tabulis Ange-
liaco cœnobio datis, semel iterumque *vicarium* se-
beati Petri appellat. Non sum interea nescius, *im-*
proprias hujusmodi locutiones esse, & ob reverentiam
B. Petri aliquando usurpatas, ceu docet Bellarminus
lib. 2. de Rom. Pont. cap. 17. summumque Ecclesie
in terris caput, Romanum Pontificem magis pro-
priè VICARIUM CHRISTI appellari: ta-
bescant licet, ringanturque quotquot cœco veritatis
odio cum Ecclesia Romana divortium fecerunt.

PATHERBRUNNA.] Hoc modo nomen urbis
hujus constanter scribit hic Anonymus. Ceterum
si quem varias hujus vocis dialectos nosse juvet,
adeat, si lubet, eruditissimas Celsissimi Principis Fer-
dinandi *Notas*, quibus *Padera Fontes* immortalis cala-
mo illustravit: ubi etiam præter nominis etymon re-
periet graphicam amœnissimæ sedis descriptionem;
conventus publicos à Cæsaribus heic loci habitos;
celeberrimum Leonis PP. III, & Caroli Magni con-
gressum; divæ Cunigunde Augustæ coronationem;
crebro accessu, transitu, & stativis Paderbornam ab
Imperatoribus cultam ac frequentatam; alia deniq;
urbis hujus decora ex omni antiquitate, libris chro-
nicis, Principumque diplomatibus, summa accuratone
in lucem eruta digestaque.

B. HATHUMARO AN. DCCC EX HAC LU-
CE SUBTRACTO.] Manifestus error. in quem
impegere præter auctorem chronici Saxonie, (quem
Parisij ad S. Germanum MS. adservat Johannes Ma-
billon,) Gobelinus, Crantzius, Bruschius, ceteriq;
qui

qui hosce compilarunt. Enimvero etiamtum age-
 bat in vivis *Hathumarus*; cum *Adelhardus* junior,
 seniori exuli in regimine Corbeix Gallicæ subro-
 gatus Abbas, adfentiente Ludovico Pio Imp. comi-
 tia Paderbornæ tunc habente, novum trans *Vilur-*
gim Cœnobium constructurus, anno DCCCXV
 mense Julio, accersivum Episcopum nomine *Hathumar-*
um, ad cujus diœcesin pertinebat locus, ubi constru-
 dum erat *Monasterium*; ut cum ejus fieret imperio &
 voluntate, ut scribit auctor Translationis S. Viti,
 apud Johannem Mabillon sæculi IV. parte I. ad an.
 DCCCXXXVI. Consentit historia Translationis
 S. Liborij cap. 3. n. 8. Ubi legitur defuncto *Carolo*,
Hathumarus quoq; Episcopus non longa post tempore
 ab hac mortalitate ad perennem vitam assumptus: an-
 no videlicet DCCCXV. quinto idus Augusti, quem
 diem beato *Hathumaro* emortualem assignat necro-
 logium Abdinghoffense: post paullò quàm *Ludo-*
vicus Imperator soluto Paderbornensi procerum
 conventu, ad alterum a. d. III Kalend. Augusti *Aquis-*
con Moifacense ad annum DCCCXV. Nisi quis
 certioribus argumentis in sequentem annum *Ha-*
thumaro vitam prorogaverit. Fuit autem primus hic
 Paderbornensis Episcopus gente Saxo, *Carolo Ma-*
gno Imperatori (legendum Regi) puer obses datus
Wirtzburgi tonsuratus, ac literarum studijs traditus
 ut scribit auctor Transl. S. Liborij cap. 2. n. 7. Non
 tamen id factum ætate S. Burchardi Episcopi, cum is
 jam tum anno DCCLI. mortuus fuerit, ut bene
 animad-

animadvertit Johannes Mabillon in notis ad vitam
ejusdem sancti. n. XI, & anno demum DCCLXXII
primos à Saxoibus obsides acceperit.

BADURADUS NOBILI SAXONUM PRO-
SAPIA ORTUS.] Encomium istud delibavit Ano-
nymus noster ex historia Translationis S. Liborij
cap. 3. n. 8. Successit Hathumaro *Baduradus* anno
DCCCXV, rexitque Ecclesiam Paderbornensem
annis triginta sex summâ integritate prudentiâque.
Anno DCCCXXII. IV. Nonas Aprilis, Indictio-
ne XV, impetravit Aquisgrani à Ludovico Pio di-
ploma, anno imperij ejus nono; quod extat inte-
grum cum imagine Cæsaris in priori editione mo-
numentorum Paderbornensium; inde acceptum
Hermannus Conringius inseruit suæ Censuræ di-
plomatis Ludoviciani cap. III, cum hoc elogio: *De-
bet illud orbis inusitata industria FERDINANDI
Episcopi & Principis Paderbornensis, Monasterien-
sisq; hodie Coadjutoris: literatissimi profecto sine exem-
plo Principis, & summi tempestatis hujus, universæ
præcipuè autem Germaniæ nostræ ornamentum.* Scribe-
bat ista Conringius anno MDCLXXII. Eodem
anno DCCCXXII. VIII. Kalendas Septembris Indi-
ctione XV, feriâ secunda, Monachi, qui in loco, qui
Hetha dicitur, per septem annos prius demorabantur,
inde egressi cum Crucibus & Reliquijs in hunc locum
pervenerunt: locoq; ab Episcopo BADURADO,
qui tunc præsens aderat, CORBEIÆ nomen imposi-
tum est: erectoq; tentorio, illatisq; Crucibus & Reli-
quijs locum dedecaverunt in honore & nomine sancti

Stephani protomartyris, infodientes crucem Christi, ubi nunc altare esse dignoscitur. ut habet vetus annotatio, quam Meibomius Widikindi Corbeiensis historiæ à se editæ adjecit. Eundem annum diemque migrationi huic assignat historia Translationis S. Viti in Saxoniam num. XI apud Johannem Mabillon sæculi quarti parte prima, ad annum DCCCXXXVI. Anno DCCCXXXIV mittitur Baduradus Episcopus Saxonicus cum Gebeharo nobilissimo Duce & Berengario Cæsaris propinquo legatus à Ludovico Pio ad Lotharium, cui præcepit sub edicto omnipotentis Dei & Sanctorum ejus, ut alienaret se à societate impiorum seductorum: permovitque animosa hac oratione pertinacem Lotharij animum, ut patri supplex & culpam deprecans cum eodem rediret in gratiam. Theganus in vita Ludovici Pij. Anno DCCCXXXV Baduradus in Synodo ad Theodonisvillam coactâ cum Anulfo & Modoino deligitur. iudex ab Ebone Archiepisco Remensi exauctorando. Flodoardus lib. 2. hist. Rem. cap. 20. Anno DCCCXXXVI Baduradus impetrat Cenomanis corpus S. Liborij Ep. illudque per legatos suos Paderbornam transferri curat, Histor. Transl. Anno DCCCXXXIX. XVIII. Kal. Julij indict. 1. Baduradus inter alios utriusque ordinis principes adscriptus est testis in tabulis confectis Neomagi quæ leguntur Antiquitatum Fuldensium lib. 1. pag. 474. in editione. Pistorij. Año DCCCXL nominatur Baduradus cum alijs XX Episcopis in literis Lotharij Imp. quibus Ebo Remensis pristinae digni-

dignitati VIII Kal. Julij Ingelhemij restituitur. *Flo-*
doardus lib. 2. c. 20. Anno DCCCXLIV. *Baduradus*
 obtinet à *Ludovico* Rege Germaniæ Pij filio, in-
 signe privilegium immunitatis, quod extat in prima
Monumentorum Paderbornensium editione, & apud
Conringium in Censura diplom. Ludovic. Sed resti-
 tuendus est in diplomate annus regni *Ludovici* vige-
 simus septimus, & Indictio septima; ducendumque
 regni initium ab anno DCCCXVII, quo *Ludovi-*
cus Pius anno imperij sui quarto *Aquisgrani* tres in-
 ter filios divisit imperium. Chartam hujus divisionis
 recitat *Baluzius tom. 1. Capitular. col. 573. & seqq.* in
 quâ cap. II. hunc in modum decernit Imperator:
Item, Hludowicus volumus ut habeat Bajoariam &
Carentanos & Bohemos & Avaros atq; Sclavos qui ab
orientali parte Bajoaria sunt, & insuper duas villas
dominicales ad suum servitium in pago Nortgaos Lut-
traos & Ingoldestar. Meminit quoque hujus divisio-
 nis chronicon *Moissiacense*, Auctor vitæ *Ludovici*
Pij apud *Pithœum*, Abbas *Ursbergensis* ad an.
 DCCCXVII. Anno DCCCXLVII, (typhotheta
 per errorem posuit an. DCCCLVII. apud *Labbeum*
tom. VIII. concil.) circa Kalendas Octobris *Badu-*
ratus Episcopus cum alijs XII. Episcopis nomina-
 tim expressis interfuit Synodo à *Rhabano* Archie-
 piscopo *Moguntia* in æde *D. Albani* habitæ. Posthæc
 Anno DCCCLI. *Baduradus Paderbrunnensis* Episco-
 pus obiit, cui *Liuthardus* successit, ut scribit chroni-
 con *Saxonicum* MS. citatum à *Johanne Mabillon* in
 notis ad *Translat. S. Viti, sæculi IV. parte prima, n. 9.*

Dies obitus *Baduradi* notatur in necrologijs *Abdinghoffensi* & *Herisfensi* a. d. XV. Kal. Octobris *Viginti septem annis post sepulturam ejus exactis, vestes, quæ cum eo sepulcrum subierant, ita integra & sane apparuerunt, ut nec una simbria ex eis legere patereur putredinis. Quæ res liquido exprimit, quod ipse vivens*

Integer vitæ, scelerisque purus extiterit.

*Sigevardus in vita S. Mainulfi cap. 5. Ex literis Ludovici Pij, quæ in tabulario Corbeienfi adservantur liquet, Baduradum Cæsarei Missi munus gessisse. Diploma est hujusmodi: In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri IESU Christi. Hludonicus divina ordinante providentia Imperator Augustus Badurado Episcopo & Misso nostro. Nosse te non dubitamus qualiter nostra iussione Adalhardus quondam Abba quoddam monasterium in Saxonia a novo opere construxit. quod nos & aliqui boni homines de quibusdam rebus solemnem donatione dotavimus. de quibus omnibus rebus nostra auctoritatis præceptum circa idem monasterium fieri iussimus. ut perpetua salvatione in jure ejusdem monasterij eadem res consistere. Sed ut relatione *Warini venerabilis ejusdem monasterij Abbatis* cognovimus. quidam Comites memoratum præceptum nostrum infringere & convellere volunt. in eo videlicet. quod homines tam liberos quam & latos qui super terram ejusdem monasterij consistunt in hostem ire compellant. & distringere iudiciario more velint. quod nolimus ut faciant. Et ideo per has litteras nostras tibi præcipimus. ut in illud præceptum quod sicut diximus eidem monasterio fecimus adsumas, & in præsentia eorum unidem Comi-*

Comitum in quorum ministerijs res predicti monasterij esse noscuntur relegi facias. & ex nostra auctoritate eis precipias. ut ulterius nostre auctoritatis preceptum violare non presumant: sed potius sicut in eodem precepto continetur illud conservare studeant si gratiam nostram habere velint. Præceptum illud cuius frequens hic mentio, habetur integrum in editione altera Monumentorum Paderbornensium, pag. 130.

LUITHARDUS.] Anno DCCCLXV. Sanctus Rimberrus jussu Ludovici Regis Germaniæ consecratur Moguntiaë Hamburgensis Archiepiscopus à Luidberto Archiepiscopo, assistentibus Luidhardo Paderburnensi Episcopo, & Thiadrico Mindensi. Vita S. Rimberti cap. xi. Anno DCCCLXVIII Indictione i. in synodo Wormatiensi Luitardus Ep. Paderbornensis confirmationem obtinet Parthenonis Herisifensis à Waldburga sorore sua prima loci Antistita conditi, anno Ludovici Regis xxviii; qui suo diplomate eandem foundationem approbat anno regni sui xxxii, Triburia. Anno DCCCLXXII. Indictione V. in Kalendis Novembris dedicatum est principale Monasterium sancte Mariae in Hildensheim ab Alfrido ejusdem Ecclesie Episcopo, & Remberto Bremenfi, Luitardo Patherbrunnensi, ac Theodorico (Mindensi) Episcopis, cum interventione Corbeiensis Abbatis Adalgary, sub titulo Cosma & Damiani, Tiburij, & Valeriani Martyrum, & Cecilia virginis. Chronicon Saxonie MS. apud Johannem Mabillon sæculi iv. Benedictini parte ii. in S. Alfrido Episcopo Hildinesheimensi ad an. DCCCLXXV. num. 8.

Anno DCCCLXXVII. Liuthardus Episcopus Paderbornensis obiit, cui Biso successit. Idem Chronicon MS. Saxonie. Rexit igitur ecclesiam Paderbornensem Liuthardus annis viginti sex, ut rectè hic noster anonymus, obiitq; VI. Nonas. Maji, ut necrologium Herisifense. Anno DCCCLXXIII. Liuthardus Episcopus Paderbornensis concilio Colonienfi a. d. V. Kalendas Octobris, celebrato subscripsit octavo loco. Tom. II. concilior. Labbei.

BISO PRÆFUIT XXIII ANNIS.] Præfatus in gregij appellatione insignitur ab anonymo scriptore qui vitam & translationem S. Liborij ejus jussione conscripsit. Anno DCCCLXXVII. XI. Kal. Octobris, Indictione quinta, in curte regali Lusingauna, Biso venerabilis Paderbrunnensis ecclesie Episcopus geminum diploma obtinet à Carolo Crasso Imperatore; unum, quo renovantur privilegia ab anterioribus principibus ecclesie Paderbornensi concessa habetur pag. 207. in priori Monumentorum Paderbornensium editione; altero Herisifensis parthenonis fundatio denuo sancitur, continetq; præter Imperatoris Caroli, etiam signum domni Arnulfi. Exhibent illud curioso lectori Monumenta Paderbornensia secunda edit pag. 263. Anno Christi DCCCXC, Arnulfi Regis tertio, indictione octava, in Forachim palatio regio, Sunderoldus Moguntiacensis sedis Archiepiscopus, unà cum venerabili Colonienfi Archiepiscopo Herimanno, nec non & alijs Coepiscopis & Consecratoribus, qui ad presentem Synodum convenere, peritiam, . . . Bisionis Paderbrunnensis Episcopi, quæ statim

Herisensis Cœnobij . . . confirmari & corroborari postulabat, censet gratanter accipiendam. Decreto synodali subscribere præter duos Archiepiscopos *Sunderoldum & Herimannum*, quatuordecim alij Episcopi, quos inter nono loco ipse *Biso*: qui anno DCCCXCV. *Triburiensi* quoque concilio interfuit, vitamque deinceps extendit ad annum usq; DCCCC, quo obiit teste vetusto chronico MS. Saxonie. Diem obitus consignat necrologium Abdinghoffsense die quarta Januarij, Herisense verò die nona mensis Septembris.

THIEDERICUS ANNIS NOVEM.] Quinti hujus Paderbornensis Episcopi præter nomen & incertos regiminis annos, nulla profus ex omni retro antiquitate memoria est super. Incertos dixi: quia, ut mox liquebit, aut *Thiederic*o plures anni aut certe Unuvano attribuendi sunt.

UNUVANUS FUIT NOVENDECIM ANNIS EPISCOPUS.] Totidem illi tribuit Gobelinus *Ætate VI. cap. LI.* Ordinationis diem consignat necrologium Herisense a. d. VIII. Kalend. Februarij. Anno CMXVI. *Unuvanus* septimo loco collocatur inter Episcopos, qui secundo Altheimensi in Rhetiâ concilio interfuisse memorantur à Burchardo lib. 7. Anno CMXXII. pridie Non. Novembris, *Unuvanus* cum alijs aliquot Saxonie Episcopis sponsor adfuit pacificationi Bonnensi, inter Henricum Aucupem, & Carolum Galliarum Reges initæ. Tabulas recitat *Mirans in Notit. Ecclesiar Belg cap. 11.* Anno CMXXII. *Unuvanus* Paderbornensis Episco-

Episcopus postremo loco subscripsit concilio
 Confluentes Rheni & Mosellæ habito, *Burchardus*
lib. 7. c. 30. Labbeus tom. IX. Concil. edit. ult. Anno
 CMXXXII. Indiēt. V. *Unuuanus* synodum Erpfo-
 diensem in Thuringia sua præsentia cohonestavit
 Labbeus tom. 9. concil. gen. *Anno CMXXXV. V. 1.*
aus Maji Indictione VIII, Henricus Auceps anno
 regni sui XVI, per interventum dilectæ conjugis suæ
Machildis, & Unuvani Paderburnensis Ecclesiæ
Episcopi, concedit sororibus in loco qui dicitur Heri-
Deo famulantibus, liberam electionem Abbatissæ;
 omnesque ecclesiæ illius colonos ac subditos eximit
 à judicium publicorum potestate: uti docent literæ
 Herisenses, quæ totam penè Anonymi nostri chro-
 notaxin evertunt: si enim anno sæculi decimi trige-
 simo quinto adhuc in humanis, egit *Unuuanus*, ne-
 mini dubium esse potest, quin plures illi assignandi
 sint in episcopatu anni quàm novendecim. Simul
 hoc impulsa ariete corruiť series reliqua partitionis
 annorum, quos tribus *Unuvani* successoribus attri-
 buit Anonymus. Quæ si comperta habuisset olim
Brouverus, non scripsisset in Scholijs suis pag. 196.
Præclarum hoc membro chronologiæ & successioni
Episcopalis jactum fundamentum, & seriem ipsam
evolutu perfacilem in tam certis temporum spatijs: sed
 in hac chronologiæ palastra omnes quos novisset ob-
 culos attentè posuisset. Certior est emortalis *Unu-*
vani dies, quem notat necrologium Herisense a d.
 XIII. Kalendas Augusti.

DUDO ANNIS XXV.] Gobelinus scribit *Ætate*

6. c. 51. xxxv. annis ecclesiæ Paderbornensi præfuisse. Anno CMLXI. quarto Idus Januarij, Otto I. in castello regio Dalabem, precibus præclari Paderbrunnensis Antistitis, nomine Dudonis inductus, iussit pro Sanctimonialibus ecclesiæ Herisfensis præceptum conscribi, quo sancit potestate regia, easdem Sanctimonialibus licentiam habere cum consultu Episcopi sui eligendi Abbatissam, qualem voluerint: eximitque homines ipsius ecclesiæ ab omni judiciaria potestate, præterquam Advocati, quem sibi ejusdem loci elegerint Sanctimonialibus. Anno CMLXVIII Dudo Paderburnensis Episcopus interfuit Synodo Ingelheimensi, in æde D. Remigij vii. Idus Junij coactæ causâ maximarum dissensionum, quæ agitabantur inter Regem Ludovicum & Hugonem principem, Flodoardus in chronico apud Pitheum, pag. 234. Obijt Dudo vii. Kal. Augusti, ut habet necrologium Herisfense; annum mortis incuriosa vetustas in incerto reliquit, nonne-
mo vult præduxisse vitam usque ad an. 960.

FOLCMARUS VIGINTI SEPTEM ANNIS PRÆFUIT.] Is anno CMLXXIV. XV. Kal. Februarij, impetravit ecclesiæ suæ privilegiorum juriumque confirmationem ab Ottone II. Imp. teste Anonymo nostro Num. vii. pag. 10. Corbeiensis alumni olim sui memoriam conservarunt in vetusta membrana, in qua hæc leguntur ad annum CMLXXXIII: Folcmarus Monachus obiit episcopus Patherbrunnensis. Ad eundem 983. annum chronicon MS. Saxonix: Folcmarus Patherbrunnensis episcopus obiit.

ANNIS XXVIII RETHARIUS.] Si *Folcmarus* episcopale munus & dignitatem non nisi cum vita posuit anno 983, non video qua ratione successio illius Rhetario viginti octo anni attribui possit, quem constat anno millesimo nono, die sexta Martij vitam functum. Si esset hic conjectura locus, diceret fortasse aliquis *Folcmarum* senio aut laboribus fractum, aut desiderio solitariae vitae, postremum vitam annum abdicato episcopatu Corbejæ, quam *Lindulfus* vir religione & fama sanctitatis clarissimus Abbas ea tempestate regebat, in rerum divinarum meditatione transegisse. Memoratur *Retharius* à Tangmaro in vita S. Bernwardi cap. xi. Gandesheimij celebri interfuisse velationi *Sophiæ* Ottonis II. Imp. filia, quam *Osdago* Episcopo Hildenesheimensi, (ad cujus sacrum jus & inspectionem pertinebat Gandesheimium,) primum invito, deinde connivente peregit *Willegisus* Moguntinus, præsentate *Theophano* Augusta matre, & *Ottone* III Rege fratre *Sophiæ*, alijsque sacri ordinis viris. Ibidem cap. xv. refertur *Retharius* cum *Willegiso* Archiepiscopo Mogunt. invitatus ad dedicationem Gandesheimensis ecclesiæ peragendam, quam tamen *S. Bernwardus* Episc. Hildesheimensis per *Ekkehardum* Slesvicensem Episcopum Legatum suum impedierit. ut & indictam frustra Synodum ad quam anno millesimo, biduo ante ferias S. Andrea, à *Willegiso* evocatus accesserat *Rhetarius*, ut est apud eundem Tangmarum cap. xliix.

[MED.] Browerus in Scholijs ad hunc locum pag.

pag. 98. paternum MeinwerCI genus refert ad *Im-*
medum Theodorici & S. Mathildis reginæ fratrem.
 Widekindum etiam Corbeiensem pro se adducit,
 qui libro Annalium tertio scribit, Ottonem I. bello
 civili, quod contra filium *Liudolfum* Sueviæ ducem
 (non verò Archiepiscopum Moguntinum, qui tunc
 erat *Fridericus*) sumplerat, post tres menses in Ba-
 joaria exactos circa *Calendas Januarij* infecto nego-
 tio redijisse in Saxoniam, amissis duobus principalibus
 viris ac potestate claris, *IMMEDE & MAIN-*
VVERCO, quorum uterq; ictu sagittarum perierat,
 alter Moguntia alter in itinere Bajoariam pergeni-
 bus anno 953. Sed uter horum avus Meinverci no-
 stri fuerit, quis divinabit? *Immedi* Comitis memo-
 riam conservavit necrologium Abdinghoffense,
 IV. Kalend. Februar. Obijt *IMMETH* Comes pater
 Meinverci Episcopi.

ATHELAM.] Hujus emortalis dies notatur
 in citato necrologio a. d. VIII. Id. Augusti, obijt *A-*
DALA mater Meinverci Episcopi. Hujus *Adala*
 patrem *Wigmannum*, conditorem nobilissimi par-
 thenonis *Elteneensis* haud procul *Embricâ & Heren-*
bergâ, eruit *Gelenius* è diplomate *Ottonis III.* dato
Neomagi anno 997, quod ille produxit primus in
Auctario ad vitam S. Engelberti Archiep. Colon. &
 Martyris, pag. 360. ex quo etiam discimus alteram
Wigmanni filiam *Ludgardam* primam fuisse *Elt-*
enensem antistitam, *Meinverci* nostri ejusque sor-
 ris *Azela* Sanctimonialis *Elteneensis* materteram,
 comitemq; *Baldericum*, *Immede* patre *MeinwerCI*
 dudum

dudum mortuo, *Adela maritum* appellatum. De *Balderico* Meinwerci vitrico occasio erit alibi plura dicendi.

THIEDERICUS PATERNÆ DIGNITATIS ET FACULTATIS HÆRES.] Hujus anniversariam, memoriam consignat necrologium Abdinghoffense ad diem VII. Idus Aprilis, (quo videlicet die *Balderici* vitrici consilio & matris *Athela* iulii interemptum scribit Anonymus noster infra num. XXXIV. pag. 79) his verbis: *Theodoricus Comes frater domni Meinwerci Episcopi obiit.*

GLISMOD NOBILIS PRINCIPIS IN BAI-
IOARIA MATRIMONIO COPULATUR] Hanc
cum *Gisela* sancti *Henrici* Imperatoris matre per-
peram confudit Gelenius in genealogia *Meinwerci*
Auctario ad vitam *S. Engelberti*, & *Pontanus* Hist. *Gerlicæ* lib. 5. Nam *Gisela*, *Conradi* *Burgundia* Regis filia, venerabilis matrona, mater *Regis*
obiit XII Kalendas Augustæ & Ratisbonæ sepelitur
ut habet chronicou MS. Saxonicum V. C. *Johannis*
Mabillon amici mei ad annum MVII; *Nonis* vero
Februarij obiit *Glismodis* soror *Meinwerci* Episcopi
testo obituario *Abdinghoffensi*. Quis verò fuit
nobilis ille *Bajoariæ* princeps, cujus matrimonium
copulata hic dicitur *Glismodis*, nullus, quod sciam
scriptor hactenus prodidit.

Num. V. HENRICO DUCE BAI-
OARIÆ
QUI PRIORI ANNO MORTUO PATRE SUO
OTTONE DUCATUM OBTINUERAT R. P.
GNUM INVADENTE.] Maximè miro, *Henricus*
cum

cum hunc Bavarix Ducem, *Otonis* ducis anno 982
 demortui filium regniq[ue] inuasorem, nulli veterum
 scriptorum, præterquam huic anonymo nostro no-
 tum aut nominatum. *Ditmarus Mersburgensis Epi-
 scopus libro tertio chronici sui* meminit quidem *Otto-
 nis Ducis Lindolfi filij*, cuius virtute *Otto Hanno 982
 Tarentum urbem, quam Danaï presidio munitam ob-
 tinebant, viriliter parvo tempore oppugnatam devi-
 cerit, & qui post prælium satis infeliciter cum Sarra-
 cenis III. Idus Junij commissum cum eodem *Otione
 Imperatore* fugam inierit: verum filij eius *Henrici*,
 patris in ducatu Bavarix successoris, regniq[ue] post
 excessum *Otonis* secundi an. 984 inuasoris, ne mi-
 nima apud Mersburgensem exstat mentio. *Otonis
 Lindolfi filij* anno 973 post mortem *Burghardi Sue-
 viæ* primùm, atque anno 976, vel 978 in locum exau-
 ctorati ob rebellionem *Henrici*, suffecti *Bavarix
 ducis* mortem referunt chronologi veteres ad an-
 num 982. Ex quibus auctor *Chronici Hildeneshei-
 mensis* apud *Duchesnium tom. 3.* ad 982 annum: *Otto
 dux Bajoariorum obiit. & ad eundem annum Ursper-
 gensis, aut quis alius Monachus Schwarzacensis:
 Otto dux Suevorum obiit, Conradus successit. Chron-
 icon MS. Saxonix: Otto dux egregius, filius Lindolfi
 fratruelis Otonis imperatoris immaturâ morte obiit
 reversus à prælio Sarracenorum. Quod hic immatu-
 râ sublatus morte Otto dicitur, omnino verum est:
 vix enim annum ætatis vigesimum octavum exple-
 verat cum excederet è vivis, utpote qui natus erat an-
 no 954 teste *MS. chronico Saxon.* Sepultus porro est**

Aschaffenburgi, prout in *Seligenstadenſi* codice ad istos *HRosvitha* poetriæ verſus

Ipsi legali per pulchram fodere jungi

Idam jussit Herimanni natam ducis almi

his verbis annotatum reperi: Iste *Liudolfus* genuit ex *Ida OTTONEM* *Bajoariorum* & *Suevorum* Ducem, *Ecclesie Aschaffenburgensis* fundatorem: qui cum *Odone* Imperatore ac nepote suo *Italiã* intravit, ibidem morte præventus an. Dom. *DCCCCLXXXII* ad *Ecclesiam Aschaffenburgensem* delatus, in vigilia omnium Sanctorum ibidem *Idã* matre, *Mechtilde* sorore, *Villegiso* Archiepiscopo *Moguntino* presentibus sepultura commendatur. Porro hæc *Mechtilde* Abbatiſſa, filia *Liudolfi*, filij *Otonis* *Mag. Imp.* nata 949, reſte *Contin. Regin.* obiit anno 1011, ut *Chron. MS. Saxon.* Falluntur igitur qui *Otonem* Ducem 6. Idus Decembris extinctum volunt, ſucceſſoremque illi in *Bavariæ* ducatu dant *Henricum* filium: inducitur fortasse in hunc errorem ab *Hermanno* *Contracto* male intellecto, qui scripsit ad an. 982: Ipſo anno *Oton* dux *Suevorum* & *Noricorum* obiit, & poſt eum *Conradus* dux *Alamanniæ* factus eſt, *Henricus*q; ducatum *Bajoariæ* recepit, anno videlicet 984. Atqui neque *Conradus* hic, neque *Henricus*, *Otonis* hujus filius à quoquam veterum agnitus fuit. Veriſimilius igitur *chronicon MS. Saxonie* ad annum 983: *Imperator Verona placitum habuit, & HENRICUS MINOR* filius *Bertholdi* exilio ſolutus Dux *Bavariæ* conſtitutus eſt, patrue *Imperatoris Henrico* adhuc

in custodia posito. Paria scripsit Ditmarus Mersburgensis, libro chronici tertio in fine, sed describentium socordiã aut typhothetarum incuriã sententia mutila est, in *Maderi* editione annorum numerus etiam depravatus. Chronicon Hildesheimense ad eundem annum 983. Imperator Veronæ placitum habuit, ibique *Henricus Minor de exilio ductus, dux Bajoariorum constitutus est.* Habemus itaque certiore *Otonis* successorem in ducatu Baviaræ *Henricum, Bertholdi Marchionis & Esle Walbecensis filium.* Et verò, qui potuit *Otto* Ludolfi filius XXVIII annorum princeps, id ætatis habere filium, qui anno jam tum 977, ausus fuerit cum *Henrico* Bavarò res novas moliri, Pataviam obsidere, rebellionem contra Cæsarem cœptare? quod tamen de *Henrico Minore*, ducis *Otonis* successore auctor chronici Hildesheimensis ad annum 978 his verbis scriptum reliquit: *Henricus quondam dux cum Henrico Minore, & Ekbertus comes, jussu Imperatoris comprehensi sunt & exilio deputati; donec in Veronensi conventu eo solutus Henricus Minor, ut jam vidimus, & ab Ottone II. Bavaris impositus ducatum illum ad annum usque 984 tenuit, quo exul Henricus & exdux Ottone III Cæsari reconciliatus, redintegratâq; Hermannii Comitibus opera cum Henrico Minore amicitia, restituto Ottone tertio, paternum Baviaræ ducatum postliminio recepit, ut Ditmarus lib. 4. Regni proinde post Ottone secundi Imperatoris mortem invasor, quem hoc loco insimulare voluit Meinwerci encomiastes, non fuit Ottone ducis filius, sed Henricus*

*cus Bajoaria dux, pater Henrici Imperatoris, ab Imperatore patrueliceris suo, (Ottone II) ante septennium ob infidelitatem & tyrannidem quam contra eum PATERNO MORE exercuit, ab honore summotus, qui tunc occasione iustitie in spem regnandi arroganti furore incassum elatus, herilem filium, (Otonem III) diuinum Dei ordinatione regni heredem opprimere, semetipsum in monarchiam regni, suadente seductore conatus tuit erigere, teste Wolfherro in vita S. Godehardi Ep apud G Henschenium tom. 1. Maji cap. 1. num. 7. Ubi notanda sunt verba paterno more: scripserat enim num. 4. Henricum, Ottonis I. Imp. fratrem, in prima regali ordinatione, in presentia principum ac patris (Henrici I Regis) se nobiliorem iactasse, & in eadem vana voluntate semper contra fratrem regem privatum, & subdole contra filium regis Ludolfum publice perstuisse. Chronicon Hildesheimense totam hanc rem his verbis complectitur ad annum 984: Compertanece Imperatoris, Henricus quondam Dux de exilio egressus, cum sibi fauentibus Agrippinam civitatem intravit, ac Regem retinuit: regnumque ejus invadendo plurimos sibi de Saxonibus associavit, qui eum in proximo pascha Quidilungaburg regem elegerunt. Sed alij principes Ottoni III fidi eundem Henrico extorserunt, & pace inter dissidentes firmata, Ducem Bajoavorum denuo effecerunt. His bene expensis, nemo dubitaverit aliam Bavariæ Ducum seriem necessariam esse, quam in suis scholijs Brownus ad hunc locum proposuit: nam Luitpoldo Duce anno 907, aut 908 ab Ungaris occiso, ejusque filio
 Arnol-*

Arnolfo an. 937 ejusque fratre Bertholdo an. 947 defunctis, eodem anno Henrico fratri Regis ducatus committitur, Herm. Contract. & chron. MS. Saxon. Anno 955 Henricus frater Regis Ottonis Bajoariae Dux moriens filium aequivocum successorem reliquit. Herm. Contract. Reginonis continuator, Lomb. Schafnab. Widikin. Corb. Annal. 13. sepultus Ratisbonæ in templo S. Mariae a Duce ipso constructo, chron. MS. ad an. 955. Anno 995 Henricus potentissimus Dux Bajoariorum, cum germanam suam dominam Gerbergam diuturno languore probatam visitare, Gandeshem V. Kal. Septembris cum magno dolore obiit, Chron. Hildesh. Henricus Dux Bajoariae obiit, & filius ejus ex Gisela Conradi Regis Burgundiae filia, itidem Henricus Imperator postea futurus, ducatum interim obtinuit, Herman. Contract. ad an. 995. Otto III. Rex in Magdeburgo cum suis Principibus colloquium habuit, ad quod Henricus Bavarorum Dux inclitus venit, & cum inter hunc & Ratisbonensem Gebhardum longa haberetur contentio, cum bono ibidem finitur consilio. Inde pergens ad Gandeshem, ubi domina Gerberga suimet soror erat Abbatis, agitudine premitur subitanea, & tunc vocans ad se aequivocum ejus (suum) talibus instruit: Vade celeriter ad patriam, ac dispone regnum, ac nunquam Regi ac Domino resistas tuo: multum enim me poenitet hoc nunquam fecisse. patris memor sis tui quem nunquam in hoc seculo videbis: filioq; mox ab unte, Dux praclarus in infirmitate sua semper Kyrie eleison ex corde clamans, ingravit ad Christum quinto Kalendas Septembris sepultus

pultus ibidem (Gandesheimij) in medio ecclesie coram sancta crucis altari. Quod cum filius ejus (Henricus) comperiret , electione & auxilio Bavariorum patris bona apud Regem obtinuit, Ditmar. Mersburg. chron. lib. 4. pag. 74. edit. Mader. Tres ergo contra serie Saxonici sanguinis Duces Bavaris præfuerunt, Henricus I, Henrici Aucupis filius, Ottonis Imp. frater, de cujus matre Regina Mechtildem asserunt nonnulli, hoc summopere diu nescivisse, quod junior filius suimet HENRICVS patris sedem possideret, Ditmar. lib. I. pag. 14. edit. Mader. Hujus filium HENRICVS II apud sanctam Mechtildem aviam educatus, post obitum patris ab anno 955 Ducatum tenuit usque ad an. 995, 28 diem Augusti quo decessit, filiumque Henricum III successorem reliquit virum sanctum, anno exinde M II regem, & an. MXIV imperatorem: qui proinde à Ditmaro lib. I. pag. 14. tertius in numero ducum, & in ordine sceptriferorum secundus rectè appellatur. Eandem Ducum successionem veteres scriptores omnes adstruunt, immò illi ipsi, quos adducit patronos sententiæ suæ Broverus, Wolfherrus in vita S. Godehardi cap. 1. num. 4, 6. & 7. apud Henschenium, vel cap. 1. 3. & 4. apud Surium, & Broverum. Hermannus Contractus edit. Canis. an. 955. & 995. Ea quæ dixi ex genealogico hoc schemate lucem accipient, quod heic subjecimus.

GENEALOGIA

SANCTI HENRICI IMPERATORIS.

Ludol.

Ludolf. D. Sax. ux. Oda, an Egberti D. Sax. & S. Ida F.

Otto Dux Sax. obiit an. 912, 30 Nov. Ux. Hathuvigis.

*Henricus Rex obiit ann. 936, 2 Jul. Ux. B. Mathildis
obiit an. 968, 14 Mart.*

*Otto I Imp. obiit an. 973, 7 Maij. Henricus I, Dux
Ux. I Edutha, mater Luidgardæ a- Bavar. obiit 955,
via Gregorij V PP, & Ludolfi D. Kal. Novemb. ux.
Suevia. Ux. II. B. Adelheidis obiit Judutha, Arnulfi
an. 1000, 16 Decemb. ex ea nati D. Bavar. F.*

*Hemma sive Emma. Otto II Imp. Henricus II Dux
obiit an. 983, 7 Decembr. Bavar. obiit 995,
28 Aug Ux. Gise-
la Conr. Reg. Burg.
F. ob 1007, 21 Jul.*

*Arnulfus. Bruno. S. Henricus è Duce
Bavar. Imperator. ob. 1024, 13 Jul.
Ux. S. Cunigundis.*

Num. VI. MEINWERCUS REGIA STIRPE
EDITUS.] Meinwerci genus regium derivare pos-
sis ex Adela matre, Comitis Wigmanni Eltenensis
ecclesiæ conditoris filiâ, cujus pater *Wigmannus*
Comes, *Hermann* Ducis Saxoniz ex fratre nepos
loco filij ab Ottone I Imp. habitus teste *Widikindo*
lib. 3. pag. 30. se ipse *propinquum* ejusdem Imperato-
ris apud eundem scriptorem indigetat: cujus filij,
scelere *Balderici & Adela* interfecti, atque in *Fretbe-*
nensi

nensi templo tumulati funestam mortem describit
Dumarus lib. 7; quem vel hoc argumento *Billingia-*
na stirpi inferendum haud immeritò dixeris, quòd
Ditmarus ibidem referat, *Bernardum Ducem Saxo-*
nix, filij *prafati* Comitis adhuc parvuli, & totius heredi-
ditatis jure tutorem, & nefandi criminis ultorem ex-
truisse. Paternam *Meinverci* stirpem si ad *Inmedum*
Theodorici filium, sanctæ *Mechildis* Reginae fra-
trem referas, facile deprehendes, haud temerè ab
Anonymo nostro dictum, *Meinvercum* regis *stir-*
pe editum. Vide notas *Meibomij* ad *Widkind.* an-
nal. lib. 1. pag. 72.

Ibidem. REGIUS CAPELLANUS EFFICITUR.]
 Adservatur in tabulario Hildesheimensis Ecclesie
 diploma *Ottonis III Imp.* datum *Palatioli* an. *ML,*
XV Kal. Aprilis, Indictione XIII, anno regni *XVII,*
imperij V, quo Imperator *fidelium* suorum *Heinri-*
chi Turziburgensis Episcopi, atque *Meginuarki* Ca-
 pellani sui petitionibus assentiens, dilecto suo *Dammo-*
ni *Discoforo* atque *Comiti,* quoddam sui juris predi-
 um tradit in proprium, quinque videlicet mansos *regi-*
les in villa *Luibicha,* in territorio *Kiribergensi,* com-
 tatu verò *Ekkiharti* jacentes. Idem Imp. *Otto III* in
 litteris, quarum in fine hujus incisi meminit auctor
 noster, hunc in modum loquitur: *Fidelium* nostro-
 rum noverit universitas, quod nos interventu venerab.
Geppæ *Abbatissæ,* *Meinverco* nostro amabili Capella-
 no duos mansos in villa *Lutterun* in proprium tradid-
 imus eo tenore, ut idem *Meinvercus,* qui nostram ut
 propriam diligit vitam, de eadem proprietate quicquid
 voluerit faciat. Vide alia dipl. apud *Lindebrog.* Num.

Num. VII. PRIVILEGIUM APOSTOLICÆ
 CONFIRMATIONIS à JOANNE PP. XVIII
 PETIIT.] Illud est hujusmodi : JOANNES
 Episcopus servus servorum DEI, dilecto filio RA-
 THARIO Paterbrunnensi venerabili Episcopo suisq;
 successoribus in perpetuum. Sacrosancta Apostolica
 sedes dum materna pietatis & regiminis universaliter
 in Ecclesijs Christi obtinet officium, corroborationis do-
 ctrina & auctoritatis impendere incessanter eisdem de-
 bet suffragium. Quocirca tua postulationi, Karissime
 fili, in concedendo tibi tuag; sedis Ecclesie, Apostolica
 autoritatis privilegio, & libenti animo annuimus, &
 gratissima animi indulgentia concedimus. Ita enim
 caput gaudere poterit, si membra integra stabili robore
 se habere senserit. Igitur, ut antiquitus sancta Pater-
 brunensis Ecclesia sedes, cui Deo autore prasides, fun-
 data ac rebus diversi generis dotata est, utque honorum
 virorum ac fidelium Christi collatione hactenus copia
 divitiarum possessionumq; accrevisse visa est: ita eam
 perpetuo Apostolici juris precepto tibi tuisq; successori-
 bus in perpetuum manere decernimus; sintque a pravo-
 rum incursione, dolo & direptione tuta, quacumq; pra-
 dicta Ecclesia, immo sedes Episcopalis possedisse hacte-
 nus videtur, vel quacumque acquirere fidelium Christi
 collatione poterit, id est, viros, possessiones, curtes, dioce-
 ses, dioecesumq; territoria sibi pertinentia; item domos,
 castella, agros, vinea, flumina, lacus cum omnibus qua
 in eis sunt instrumenta, servos etiam & ancillas, itemq;
 colonos, census seu redditus, aut etiam pensiones. Ista
 omnia, & sicut suprascriptum est, quascumque possessiones
 prædi

prædicta Ecclesia habere visa est aut videbitur, autoritate Apostolica eidem confirmamus & corroboramus, & in perpetuum valere decernimus, ut nulla violentiâ aut ingenio ab ea subripiantur aut alienentur. Item decrevimus beati Petri Apostoli autoritate, ut nulla ordinatio ibi Episcopalis existat, id est, nullus consecratur Episcopus in prædicta Ecclesia, nisi electione filiorum ejusdem Ecclesiæ approbatus. Si quis autem insanus aut præsumptor res ejusdem Ecclesiæ devastando aut diripiendo, itemq; imminuendo contra hoc nostre autoritatis privilegium venire tentaverit, aut observare despexerit, nisi condignâ emendatione resipuerit, excommunicationi subjaceat, anathematis vinculo immodetur, maledictione æternâ damnatus sit, & cum reprobris pœnis subjaceat perpetuis. **BENE VALETE.** Datum & scriptum per manus Petri Abbatis & Cancellarii sacri palatii, in mense decembrio, indictione quarta, anno Deo propitio Domni Joannis XVIII Papæ tertio.

Ibidem. **KAROLUS INTERVENTU BISONIS.** Vidi apographum diplomatis à Carolo Crasso Imper. anno Christi DCCCLXXXV, nono regni, imperij P, indict. 4, Franconofurti dati: verum in appellatione Episcopi minimè convenit cum hoc scriptore nostro, ut pote qui hic disertè diploma istud, concessum BISONI affirmat, at contra inspectum à me exemplar Luthardi decessoris nomen exprimit, & diem VI Idus Septembris, qui apud nostrum est VI Id. Decembris: sed hæc aberrationes amanuensium indiligentiæ sunt forsitan imputandæ. *Bisonis Ep. obitum pag. 283* reculli ad an. 900: alij extendunt ad an. 908, moti auctoritate Adami B. lib. I cap. 42. Num.

Num. VIII. CIVITAS PATHERBRUNNEN-
 SIS INCENDIO VASTATUR.] *In Patherbrun-*
non Monasterium & omnes ejusdem apparatus flam-
ma nostra iniquitatis ulrix consumens, multorum cor-
da fidelium commovit, qua amor divina remuneratio-
nis ad renovanda communiter accendit. Ditmarus lib.

6. *Broverus* contendit anno priori accidisse hoc in-
 cendium: sed omnino retinendus est annus *millesi-*
mus ab auctore nostro expressus, cum quo etiam ce-
 tera temporum nota conveniunt. Mensem quoque
 Junium, quo hæc calamitas accidit, observavit in co-
 dice Vaticano Celsus. Princeps noster *Ferdinandus*.

PLENARIIS.] *Plenarium* est liber ecclesiasti-
 cus, in quo Evangelia & Epistolæ pleniter continen-
 tur, ut ex variis scriptoribus observavit Carolus du
 Fresne in *Glossario*, verbo *Plenarium*.

Num. IX. IMPERATOR AD S. ATHELBER-
 TUM SLAVIAM INTRAVIT.] Ottonis III i-
 ter in Poloniam prolixè describit Ditmarus Mers-
 burg. lib. 4. Hildesheimense chronicon ad an. 1000,
 ubi tamen pro Praga legendum *Gnesna*. S. *Adelber-*
tu, alter à *Thietmaro* Pragensis Episcopus, binomi-
 nis fuit: nam in *sacri baptismatis lavacro* nomen
Woythiech accepit; cum verò *Adelberto* nostro pri-
 mo Magdeburgensium Archiepiscopo literis eru-
 diendus commendatus esset, is in Confirmationis
 sacramento suum illi nomen imposuit, sanctisque
 formavit moribus. Ad cathedram deinde Pragen-
 sem evehctus, ab Ottone II. Imp. *pastoralem virgam*,
 à *Willigiso* Moguntino Archiepiscopo consecratio-

nem A. C. DCCCCLXXXIII. die XXIX. Junij *Verona* accepit. Exactis aliquot in Episcopatu annis, Romam adit, *Joannem XV. PP.* de rebus animæ consulturus: is *Adalberto* monasticæ desiderium injicit, quam *Cassino* lustrato, Romæ in *S. Alexij* cœnobio cum fratre suo *Gaudentio* amplectitur. Sed à *Gregorio V. PP. A. C. CMXCVI* ad Bohemos redire cogitur, à quibus ferociter repudiatus, *Dantiscania* & *Prussis* Christum prædicat, & ab iis prope oppidum *Fischhausen*, haud procul *Regio-monte*, morte afficitur A. C. *CMXCVII. XXIII. Aprilis*. Sancti Martyris corpus *Bolislaus* Polonorum Dux à *barbaris* redemptum *Gnesnam* transferri curavit, inde post aliquot sæcula *Pragæ* illatum est. Vide *Acta* ejus tom. 3. Aprilis à *Codefrido Henschenio* a. d. 27. Aprilis edita.

GAUDENTIUM MONACHUM.] Hunc *Diermarus* lib. 4. *Kadimum* appellat, unde liquet binominem quoque fuisse. Fuit *Gaudentius* germani sui *Adalberti* martyris itinerum laborumque individui comes. Meminit *Gaudentij* vita prior apud *Bollandi* continuatores ad 23. Aprilis num. 9. 16. 28. & 29.

Eodem num. IX. RETHARIUS ERGO EPISCOPUS.] Ipsæ *Otonis III* litteras, quibus *Ecclesiæ Paderbornensis* privilegia, *Retharij* Episc. precibus motus, cæsareâ auctoritate renovavit, operæ pretium visum est legentiû oculis hic integras subjicere. In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Otto divino favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Si locum divino cultui mancipatum igne, substans

rum ornatu & corroborationum paginis concrema-
 tum restaurare, ornare & iterum sublimare videbi-
 mur, scimus & certum sumus id non solum laude humana
 predicandum, verum etiam divina mercede remune-
 randum. Cunctis igitur Ecclesia Dei fidelibus nostrisq;
 astantibus & succedentibus compertum fore volumus,
 quod de incendio Paterbrunnensis Ecclesia nimium
 condolentes, precepta antecessorum nostrorum, & ea
 que nos ibidem obtulimus, memorata Sedi hac prece-
 ptali pagina renovamus iterumq; confirmamus. De
 quibus unum est de Episcopatu statu, dehinc de iur-
 dictione & mundiburdo ejusdem Ecclesia, & de omni
 proprietate ad eandem Ecclesiam pertinenti, & de ele-
 ctione Episcoporum inter Clericos ejusdem Ecclesia, &
 de eorum hominibus tam liberis quam & servis nulla ju-
 diciaria persona constringendus nisi coram Advocato
 quem Episcopus elegerit. Insuper renovamus & con-
 firmamus jam habitam sibi comitatus super pagos Pater-
 ga, Aga, Trevere, ga, Auga, Soreifelt dictos pro decimis
 nova Corbeia ad Monasterium pertinentibus; & de
 proprietate Clericorum, si quis sine herede illorum obi-
 erit, eidem Ecclesia concessa; & de tribus mansis in
 Tuisburg. & in Trutmannia; & de foresto quod inci-
 pit de Delhna flumine & tendit per Ardennam & Si-
 nedi usq; in viam qua ducit ad Herisi. Hac igitur omnia
 que supra scripta habentur, & que illa die tenere &
 possidere videbatur quando combusta fuit, saepe nomi-
 nata Sedi Paterbrunnensi in jus proprietarium dona-
 mus, ea scilicet serie, ut dominus Retharius memorata
 Sedi venerabilis Antistes, omnesq; sui successores, uni-
 versis

versa qua ad Episcopum aliqua legali datione petiti-
 nent, securiter obtineant, nostra omniumq; nostrorum
 successorum, & omnium mortalium contradictione ve-
 mota. Et ut hac renovatio & confirmatio stabiliet
 cunctis permaneat temporibus, hanc paginam manu
 propria corroboravimus, & sigilli nostri impressione
 insigniri precepimus. Signum domni Otonis Cæsa-
 ris invictissimi. Heribertus Cancellarius vice Willigisi
 Archiepiscopi recognovit. Data Kalendis Januarij
 anno Dominice incarnationis millesimo Indictione
 XIV. anno tertij Otonis regnantis XVIII. imperij VI.
 Actum Romæ feliciter. Amen.

Hoc diploma iisdem penè verbis repetiit sanctus
 Henricus 4. Non. Aprilis anno MIII. Indict. 1. anno
 regni sui primo in Quidalingaburg, Egilberto Cancel-
 lario vice Willigisi Archicappellani recognoscente.
 Silvestri Pontif. Max. litteras, quas juxta aram Ro-
 manam anno millesimo primo à Retharij legatis ob-
 tentas in fine num. 9. memorat anonymus noster,
 temporum injuriâ intercidisse existimo. Substitu-
 endus etiam est in auctore pro anno quinto ex di-
 plomate hic descripto annus imperij sextus. reliqua
 sibi constant.

Num. X. BRUNONE PAPA DEFUNCTO.]
 Joannem hujus nominis XV, vel ut quibusdam placet
 XVII, ante adeptos supremi pontificatus honores
 Brunonem appellatum fuisse nusquam alibi legi, quæ
 proinde caussa induxerit Browerum, ut expuncto
 Brunone in sua editione Joannem substituerit.

Ibid. BRUNONEM COGNOMINATUM.

GREGORIUM OTTONIS DUCIS FILIUM.] Quod
 annotatione proxima scripsi, nusquam legisse me Jo-
 annem PP, antea Brunonem appellatum: id de scripto-
 ribus Anonymo hoc nostro antiquioribus intelligi
 velim: nam posterior illo Gobelinus Persona, Cosmo-
 dromij etate & cap. 50 tradit Joannem PP, (qui in di-
 plomate pag. 297 recitato XVIII dicitur) Brunonem
 fuisse nuncupatum, eiq; successisse Ottonis Ducis Ca-
 rinthia filium Brunonem, dictum Gregorium V. De
 cujus natalibus varia sunt scriptorum pugnantesque
 sententia. Germani illustriq; sanguinis Principem
 agnoscunt omnes. VV. Heda Ottonis I Imp. filium;
 Jacobus Masenius, in Epit. Annal. Trev. Bavariae
 Regis filium adam. 996 nominat. Pleriq; patrem ei
 dant Ottonem Suevia & Bavaria Ducem, natum, uti
 Reginonis Continuator est auctor, anno 954; defun-
 ctumq; Chronologo Hildesheimensi, Conrado Urber-
 genfi, Contracto, alijsq; testibus, anno 982. Verum
 Wippo eorum temporum diligens scriptor, Bruno-
 nem Romanae Ecclesiae Papam, mutatoq; nomine Gre-
 gorium appellatum, fratres habuisse Hazelonem, Chis-
 nonem & Wilhelmum, ipsos vero ab Ottone Duce
 Francorum natos memorat; quibus numquam praefuit
 Otto Liudolfi filius, uti neque Carentanis: utpote
 qui, mortuo anno 973 Burchardo Duce, paternum
 Alemanniae Ducatum quidem recepit; & anno 976,
 vel 978 Bavaria Ducatum vice exulis Henrici II, pa-
 tris S. Henrici Imper. administrandum suscepit; sed
 Francorum aut Carentanorum Dux ab antiquis scrip-
 toribus minime agnoscitur Igitur Gregorij V. Pont.
 Max. genealogiam hoc modo concinno. VVe-

Werinherus, sive Wernherus.

Conradus Dux Lotharing. & Francorū, obiit an. 955.
10. Aug. Uxor Luitgarda, Ottonis I. Imp. filia, obiit 953.

Otto Carentanorum & Francorum Dux & Veronen-
sis Comes, ab Ottone III nepos & Dux, in diplom. Hil-
deb. VVormat. Ep. an. 985 dato, appellatus Ux. Juditha.

Henricus obiit an. 1018, 8 Kal. Jun. ux. Adel- heida soror Co- mitū Gerhar- di et Adelberti.	Conradus Dux Carinth. obiit 1012. ux. Mat- hildis. Conradi Reg. Burgund. ex fil. neptis.	Bruno, seu Gre- gor. V. PP. obiit an. 999, 4 Febr.	Wilhelmus fit Ep. Strab- urgens. an. 1028. obiit ann. 1047, 7 Novembr.
---	---	---	---

Conradus II, Imp. obiit anno 1039, 4 Jun. Ux. Gisela Herm. Duc. Suev. fil. obiit ann. 1043, 14 Febr.	Conradus Dux Carentanorum & Vangionum. obiit an. 1039, 20 Julij.	Bruno, Ep. VVirzburg. obiit anno 1045, 26 Maij.
---	--	---

Henricus III, Imp.

Cernis hic amice Lector, Gregorij Pont. Max. pa-
ternum genus duci à Wrinhero patre Conradi Du-
cis, cujus memoriam ad nos transmisit Reginonis
Continuator ad an. DCCCXLIII his verbis: Otto
Dux

Dux Lothariensis obiit, cui Conradus filius Werinheri in ducatu succedit. (Flodoardus mortem Ottonis Ducis Lotharingæ refert ad an. 944. in chron.) Anno 943 Otto Rex Lotharingæ ducatum defuncto Henrico parvulo, & Ottone præfide concessit Conrado, cui & unicam filiam Liutgardam desponsavit; & Lindulfus Regis filius dilectione nimia illi est astrictus: erat enim acer, domi & militia optimus, & commilitonibus suis carus, chron. MS. Saxon. & Widikindus Annal. lib. 2. pag. 22. edit. Meibom. Anno 948, Conradus Dux Regi tunc temporis pæne præ omnibus carus Liutgardum filiam Regis in matrimonium sumpsit, chron. MS. Anno 952 Otto Rex occupata Papia in Germaniam rediturus, Conradum generum Lotharingæ Ducem, qui reliquias belli adversus Berengarium persequeretur, reliquit, Sigon. Hist. de regno Ital. l. 6. Widikind. lib. 3. Anno 955 Otto Rex infert Ungaris bellum, castris positus in confinijs Augustanæ urbis, ibi cum valido quoq; equitatu venit in castra Conradus Dux, cujus adventu erecti milites jam optabant non differri certamen: nam erat natura audacis animi, & quod rarum est audacibus, bono consilio; & dum eques & dum pedes iret in hostem, bellator intolerabilis, domi militiaq; socijs carus. Sed Conradus dux fortiter pugnans dum auram captat, vulnere sagitta adverso gutturi defixa cadit: cujus corpus iuxta Regis imperium honorificè collectum transportatur **WORMATIAM** ibiq; sepelitur, vir omni virtute animi & corporis magnus atque famosus. Widikind. lib. 3. Ditmar. lib. 2. Herm. Contract. Otto Frising. l. 6. c. 20.

1.6.c.20. Lambert. Schafnab. Chron. Hildesheim. & continuator Reginonis ad an. 955. qui etiam uxoris ejus *Luitgarde* obitum consignavit ad an. 953. Porro *Conradi Ducis & Luitgarde* filium *Ottonem*, *Gregorij V PP.* genitorem egregium Ducem celebrat chron. MS Saxon. ad an. MII, quo ab *Henrico Rege* contra *Hartwicum*. (*Arduinum* appellat Sigonius lib. 8.) cum valido exercitu in Italiam mittitur *Otto Carentinorum Dux & Veronensium Comes*, filius *Conradi Ducis*, qui ad fluvium *Lech* contra *Ungaros* pugnans sub *Ottone Magno Imperatore* occisus est, habuitque ex *Luitgarda* filia ejusdem Imperatoris filium hunc, de quo loquimur **OTTONE M.**, qui morum gravitate & altum probitate parentelam suam decorabat: & cum post mortem Imperatoris *Otonis III* prefatus *Otto* jure consanguinitatis & etatis, virtutumque maturitate ab *Henrico* tunc Duce in Regem eligeretur, imperij onus humiliter recusans, eundem primus per internuntios & per se ipsum, quasi ad hac apertam sibi preposuit fideliterque semper adjuvit. Hunc cum *Heriberti Comitis* filio *Ottone*, & *Ernesto Luitpoldi Marchionis* filio in Italiam direxit. Hucusque chron. MS *Wipponem* etiam hic nunc audiamus. Erant duo *Chunones*, inquit, quorum unus, quod majoris etatis esset, *Major Chuno* vocabatur; alter *Junior Chuno* dicebatur. ambo in **FRANCIA** *Teutoniam* nobilissimi, ex duobus fratribus nati, quorum alter *Herzelo*, & alter *Chuno* dictus est: ipsos vero ab **OTTONE DUCE FRANCORUM** natos accepimus cum duobus alijs, **BRUNONE & Wilhelmo:**

ex quibus Bruno Apostolica sedis Romana Ecclesia
 Papa effectus, mutato nomine GREGORIUS appella-
 tus est, Wilhelmus factus Argentin. Ecclesia Episc. miro
 modo eam sublimavit. Quid his verbis clarius? Ad-
 jiciam nihilominus testimonium Ottonis, sancti
 Leopoldi Marchionis Austriæ & Agnetis filia Hen-
 rici IV Imp. filij, Friderici Barbarossæ Imp. patris,
 Conradi III. Imp. fratris uterini, ex Abbate Mori-
 mundenfi Frisingensis in Bavaria Episcopi, quod in
 chron. lib. 6. cap. 28 extat hujusmodi: *Defuncto sine*
filijs Henrico, Conradus natione Francus . . . regnum
sortitur. Hic ex parte patris à Conrado Wormatiens-
ium Duce, (cap. 20 illustrem Ducem & generum Re-
gis appellat,) qui in prælio cum Ungaris sub Ottone ha-
bito occubuerat, profapiam duxit: per Ottonem vide-
licet Conradi Ducis filium, ejusque nepotem Henri-
cum, Conradi Ducis; Wilhelmi Episcopi Argenti-
nenfis & Brunonis (Gregorij V huncupati) fratrem.
 Ex his Bruno ad summum Pontificatum evehctus an.
 996, & an. 999. vitâ functus est. Conradus verò Ca-
 rentani Dux, filius Ottonis Ducis fraterq; Brunonis
 dudum Papæ obiit an. MXII, teste Herm. contracto.
 Henrici Conradi II. Imp. pater, qui marcham inter
 Ungaros & Bavaros positam tenuit, an. MXVIII,
 VIII Kal. Junij fortis armatus obiit, Ditmar. lib. 8. pag.
 244. Wilhelmus denique Regine Archicapellanus,
 urbis Argentinæ præsul an. 1027 constitutus, an.
 1047 autumnali tempore defunctus est, Herm. Con-
 tracto. Fallor, aut alium neminem quàm Ottonem
 Wormatiensium Ducem horum quatuor fratrum

parentem designavit Ditmarus Mersb. ijs versibus,
quibus librum chronici quintum clausit :

*Urbs Wormacensis gaudet temporibus istis
Libertate sua, cujus manebat in umbra
Hactenus, atque Ducum fuerat sub lege suorum.
Burkard Antistes latatur,*

*Aula Ducis Domini domus est, jã pradia Christi & 6
Hoc Rex Henricus fecit pietate coruscus.*

*Annuis ista pius OTTO Dux atq; benignus
Munere regali concessit abunde teneri.*

Vide Bruschiium in S. Burchardo XXVII Episc.
Wormat.

Ibid. BRUNO, QUI ET GREGORIUS, VE-
NENO PEREMTUS IV. IDUS MARTII MORTI-
TUR.] Non minus variant in assignanda emortuali
Gregorij PP. die scriptores, quàm in electionis die.
Cherubinus in Bullario Romano Pontificem decla-
ratum scribit an. 995 XVI Kal. Julij die Dominico;
alij electum tradunt an. 996. 21. Junij. Godefridus
Henschenius ad cap. 4. Vitæ prioris S. Adalberti 23.
April. notat Gregorium V. electum an. 996, 13. Julij
& 26 ejusdem mensis consecratum. Sigonius lib. 7.
de regno Italiæ ad an. 996 Joannem Placentinum,
auctore Crescente, Pontificem à Romanis ob hanc
causam declaratum adversus Gregorium censet,
quod ab uno Othone sine populi suffragijs esset intrusus,
nec liberis sanè comitibus designatus: sed Ditmarus
Mersburgensis lib. 4 scribit, Ottonem Regem ne-
potem suum Brunonem Ottonis filium Ducis, in loco
Joannis Papæ nuper defuncti, cum omnium laude præ-
sentium

sentium constituisse. Auctoritate S. Adalberti cap. 4.
n. 21. à majoribus electum, & à Romanis honorifice ac-
ceptum tradit. Chronici Hildesheimensis verba ad
an. 996 sunt ista: *Joannes PP. obiit, unde Imperator*
(Rex) in Italia positus, rumore incitatus, pramissis
quibusdam Principibus, PUBLICO CONSENSU
& ELECTIONE fecit in Apostolicam sedem ordina-
ri suum nepotem dominum Brunonem Ottonis filium
qui marcham Veropensem servabat, imposito nomine
Gregorij. Hujus epitaphium Sigonius in Vaticana
aede sua ætate extitisse memorat, quod à Wilhelmo
Heda aliisque ad memoriam posterorum transmis-
sium hic describere non piget:

Hic quem claudit humus, oculis vultuque decorus

Papa fuit Quintus nomine Gregorius,

Ante tamen Bruno, Francorum regia proles,

Filius Ottonis de genitrice Judith.

Lingua Teutonicus, Vangia doctus in urbe,

Sed juvenis cathedram sedit Apostolicam.

Pauperibus dives per singula sabbata vestes

Divisit numero cautus Apostolico.

Usus Franciscã, vulgari, & voce Latinã,

Instituit populos eloquio triplici.

Tertius Otto sibi Petri commisit ovile,

Cognatis manibus unctus in imperium.

Exiit hic postquam terrena vincula carnis,

Æquivoci dextro substituit lateri.

Papa Gregorius bene dispositis Roma omnibus secundo
Nonas Februarij obiit, Gerberto sibi mox succedente, ut
Dumatus synchronus lib. 4. Herman. Contract. &

Chron. MS. Saxon. ad an. 1000 scribunt : at Lambert. Schafnab. Marianus Scot. anno 999. Sigonius & Cherubinus volunt an. 998 duodecimo Kal. Martij extinctum; noster hic anonymus quarto Idus Martij *veneno peremptum* tradit, ut & Rupertus Abbas Tuitien. in vita S. Heriberti cap. 5. qui ibidem memorat cum S. Heriberto reluctantem sacerdotio initiatum Ottonis III jussu, quod cur Nic. Serario (in S. Bardone XX Archiep.) displiceat, non video. *Gregorius V* perperam etiam confunditur cum *Brunone* consanguineo Herimanni Ducis Saxonix, & è monacho Corbeienfi Episcopo Verdensi, qui vitâ excessit an. 975, 7 Idus Martij, teste Ditmaro lib. 2. & 3. ac Chron. MS. Saxon.

Ibid. GERBERTUS, QUI ET SILVESTER, SUCCESSOR ELIGITUR.] Hunc *Gerbertum* è Floriacensi monacho Rhemensem primùm, ac Ravennatam deinde Archiepiscopum, Otto III ob inusitatam illa tempestate viri eruditionem ad summi Pontificatus apicem suis studijs evexit, quem tenuit ad 12. Maji anni MIII. Non libet hic recensere portentosas de horrendo *Silvestri II* interitu fabulas à *Bennone* primùm proculsas, à *Sigeberto* deinde, *Martino Polono*, aliisque propè innumeris, non sine novis identidem assutis mendaciorum lacinijs repetitas. Sed canoras hasce nugas omnes explodit in Laterano hodieque exstans viri suæ aetate ad miraculum docti tumulus ejusque inscriptio, atque his etiam perenniora immortalis ingenij monumenta. Chronicon MS. Saxon. hæc de *Silvestro* refert : *Hic fuit natus de*

tus de occiduis regionibus, à puero liberali arte nutritus, optimè callebat astrorum cursus discernere, & contemporales suos varia artis notitia superare: Tandem à finibus suis expulsus Ottonem petijt Imperatorem, & cum eo diu conversatus, in Magdeburg horologium fecit, rectè illud constituens, considerata per fistulam quadam stellanantarum duce.

Ibid. PATERNUM INGRESSUS, IX KAL. FEBR. OBIIT.] Non igitur Roma migravit è vita Otto III, ut Rupertus Tuitiensis scripsit in vita S. Heriberti cap. 10; neque in castro Palerna, ut est in Herm. Contracto ex edit. Canisianâ; neq; in paterna urbe, ut corrupte legitur apud Ditmarum lib. 4. pag. 86. Sed Paterni, quod est castellum Romania, pustellis interiora prementibus, & interdum erumpentibus infirmatus, facie clarus, ac fide præcipuus nono Kalendas Februarij exiit ab hoc seculo, Chron. MS. Saxon. Ditmarus lib 4. Herman Contract. apud Canisium decimo Kal. Febr. Sigonius duodecimo. Marianus Scotus & Abbas Ursbergensis quimo Kal. Febr. decessisse Ottonem scribunt. Sepultum Aquisgrani, & quidem die Christo resurgenti sacrâ. Ditmarus lib. 4, & uno consensu omnes tradidere, & quidem an. 1002.

Num. XI. EKKIHardus MARCHIO.] Hic, Ditmaro lib. 4. teste, è nobilissimis Turingia Australis natalibus ortum ducens, parentelam omnem tam morum quam ætuum gravitate inclitus honoravit. Patrem habuit Guntherum, fratres Guncelinum & Brunonem. Uxorem duxit Suanehildam, Hermanni Ducis Saxonie filiam, Bernardi Ducis, Lindigeri Co-

mitis, & *Mathildis* sororem, *Dithmari* Lusatiz marchionis viduam, ex qua præter *Liudgardam* primogenitam, *Werinbario* marchionis *Lutharij* filio nuptui collocatam, procreavit filios *Hermannum*, *Ekkihardum*, *Guntherum* & *Odam*. *Rigdagi* marchionis in Turingia successor, *Otoni III* in primis acceptus fuit, à quo maxima quoque fundorum clientelæ antea obnoxiorum parte donatum mersburgensis lib. 5. memorat. Sed illustria hæc decora obscuravit ingens hominis ambitio. Dum enim post *Otonis III* mortem imperij fasces mavult usurpare, quam Principum suffragijs oblatos accipere, primùm *Froise* *Luthario* marchione auctore, ac in *Werlensi* subinde conventu in dicecesi *Haldesheimensi* à Saxoniz proceribus instituto, præcipites *Ekkihardi* conatus eluduntur; inde igitur deducente *D. Bernwardo* *Hildesium* profectus, regijsque ibidem honoribus cultus, *Paderbornam* porrò magnis itineribus contendit, ubi à *Reihario* ejus urbis Antistite hospitio cænâque exceptus, cum indictis *Duisburgi* comitijs obrogatum intellexisset, converso postridie itinere *Northheimium* *Sigefridi* domicilium Comitis pervenit, istic ab *Ethelinda* de insidijs sibi structis admonitus, *Poledam* nihilominus perrexit, ubi noctu à *Sigefrido* & *Bennone* *Sigefridi* *Northheimensis* filijs, atque ab *Henrico* & *Udone* fratribus *Catelenburgijs*, aliisque conjuratis oppressus fortiterque repugnans, hastâ à *Sigefrido* cervici fortiter impactâ collabens, capite crudeliter abscisso, vir domi militique laudabilis, pridie Kal. Maji miserabili nece occumbit.

Funus ab *Alfker*o Poledensi Abbate curatum, à con-
 iuge *Suanehilde* filioque *Hermann*o *zenam* propriæ
 ditionis oppidum deductum tumuloque illatum est,
 uti hæc *Ditmarus* lib. 5. prolixius cum insigni *Ekki-*
hardi elogio commemorat : longè secus atque *Boi-*
corum *Annalium* auctor parte 1. lib. 15. num. 9. scri-
 psit, *Ekkihardi occisi caput ad contumeliam circum-*
latum, corpori verò, quæ ne hosti quidem subtrahitur,
 negatam fuisse sepulturam : cùm tamen certiori *MSti*
Chron. auctoritate constet, quòd *Ekkihardi Mar-*
chionis corpus post plures annos *lenâ* translatum sit cum
 multis alijs de eadem progenie in civitatem *Nuenburcb.*
 non procul à priori loco in descensu fluminis *Sala:* quam
 non devotio succedentium heredum cum omni ha-
 reditate sua ad servitium Dei ejusque Genitricis &
S. Petri, aliorumque Sanctorum tradiderit, carnali po-
 steritate deficiente. Ex quo tempore Episcopalis Sedes,
 quæ fuerat in urbe *Cicensi*, translata sit in eandem
 urbem.

Ibid. *PALITHI.*] Iis, quæ de hoc loco eruditè
 annotavit *Browerus*, solùm addo locum, in quo *Ek-*
kihardus marchio anno 1002, pridie Kal. maji (non
 xi Kal. ut *Browerus*) interfectus est, à *Lamberto*
Polodi, & alibi ad annos 1048 & 1052 *Poletham* ap-
 pellari. Divus *Henricus Cæsar* teste chronico *Hil-*
desheimensi apud *Duchesium* tom. 3. Christi na-
 scētis ferias celebravit in *Palidi* an. 1004, 1006, 1007,
 1010, 1013, 1015, & postremum anno 1017, quo curia
 pars maxima imperialis in *Palathi* combusta est, ceu
Ditmarus tradit lib. 7. *Poleda curia regia ad cogno-*
minem

minem amnem, qui Ruræ deinde miscetur, sita olim fuit. Abbatiam Monachorum instituti nostri illic condidit Otto Magnus Imp anno 952 circiter, in honorem S. Johannis Baptista sanctiq; Confessoris Seruarij, consensu ac voluntate venerabilis Hartonis Maguntinensis Ecclesie Archiepiscopi; & ad hujus Abbatie augmentum, tertiam partem curiæ suæ Palatini, cum omnibus ad hanc ritè pertinentibus, 16. Kal. Maji donavit. Tabulas foundationis edidit Joachim, Maderus in eo volumine cui titulum fecit. *Veritas, Sanctimoniam &c. Domus Brunsvicensis*, pag. 107. ubi etiam pag. 115. aliud diploma recitat, quo Otto II Imp. an. 981 9. Kal. Octobr. Abbatiam S. Seruarij à suis olim parentibus in sua proprietate Palatini construetam, S. Mauritio & Magdeburgensis Ecclesie Archiepiscopis donat, *Luceria Ind. 10.* Hodie Poledani palatij cœnobijque vix ullum vestigium est super, locusque accensetur nunc præfecturæ Hertzbergensis Ducatus Brunsvico-Grubenhageniaci. *Alfkeri* Abbatibus, qui Ekkihardo Poledæ occiso parentavit, & ætate divi Henrici Imp. Poledano cœnobio præfuit, insigne elogium legitur apud Ditmarum Ep. Mersburg. lib. 8. pag. 239.

Ibid. CONRADUS UNUS DE PRIMORIBUS REGNO EXPULSUS.] Conradus hic soceri sui *Hermanni* Alemanniæ Ducis partes contra *Herzicum* Bavarum amplexus, Argentinam cum eo cepit ac diripuit, ut scribit Ditmarus Mersburgensis lib. 5. & Adelboldus de rebus gestis S. Henrici pag. 435. Ukorem habuit *Mahildem*, Hermanni Alemanniæ

manniæ Ducis, & Gerbergæ Burgundiæ filiam, Conradi Carentanorum & Vangionum Ducis ac Brunonis Wirzburgenfis Episcopi matrem, quæ post mortem Conradi Ducis, Friderico Lotharingorum Duci deinde nupsit, qui idcirco *Viricus Chunonis Wormatiensis Ducis* à Wippone appellatur. Conradi Carentanorum Ducis, Hermanni Ducis generi mortem Herm. Contract. ad annum 1012 his verbis consignavit: *Conradus Dux Carentani, filius Ottonis Ducis, frater q̄, Brunonis dudum Papæ obiit, & privato filio ejus puero Conrado, Adelbero ducatum accepit. Quem tamen beneficio Conradi II Imperatoris, patruelis sui, Adelberone majestatis reo in exilium cum liberis pulso, anno demum 1027. recuperavit, ceu Wippo & Herm. Contract. testantur.*

Ibid. HERMANNUS QUOQUE DUX SUEVIÆ NON EXPERS FUIT TANTÆ DISCORDIÆ.] Hic Hermannus anno 997. Conrado Alemannorum Duci defuncto ab Ottone III successior datus, filius fuit Udonis Ducis qui apud Calabriam cum multis occubuit, quando Otto II contra Sarracenos pugnavit, filiam q̄, Conradi Regis Burgundie Gerbergam in matrimonio habuit. Ottone III Imp. Aquisgrani in æde sanctæ Mariæ tumultato, maxima pars procerum, qui his interfuerunt exequijs, Hermanno Duci auxilium promittunt ad regnum acquirendum & tuendum: Henricum mentientes ad hoc non esse idoneum, propter multas causarum qualitates. Hermannus igitur Alemanniæ & Alsatie Dux, timoratus & humilis homo, à multis quibus lenitas ejus placuit seductus.

seductus, contra Regem se armavit. Ditmar. lib. 4. & Herman. Contract. & MS. chron. Saxon. ad an. 997 & 1002. Moritur an. 1004 Hermannus, post Henrici Cæsaris gratiam anno 1002 Kal. Octobr. in Brunsfal recuperatam, relicto filio cognomine in ducatu successore, qui etiam anno 1012 nullis ex se relictis liberis decessit, atque *Ernustum* sororis sue *Gisela* maritum successorem accepit. Ditmar. lib. 4. 5. & 6. Herman. Contract. ad an. 997, 1004. & 1012. Chron. MS. Saxon. ad an. 1002. chron. August. Adelboldus in rebus gestis S. Henrici *Hermannum* Ducem Alemannia *virum potentissimum* nominat pag. 432.

Ibid. PRINCEPS BRUNO REGNI FASTIGIUM OBTINERE VOLUIT.] Decerpit hæc anonymus noster ex vita S. Bernwardi Episc. Hildesheimensis cap. 32. ubi hunc in modum loquitur Tangmarus: *Interea vota principum in diversa rapiuntur, plerisque regni fastigium sine respectu timoris Dei usurpare nitentibus. Unde Princeps quidam BRUNO nomine, sciens venerabilem Bernwardum Episcopum domino Henrico reverendissimo esse fidissimum, timens ne coeptis ejus adversaretur, si quid inciperet; quoscumque in exitium illius, vel in damnum Hildesheimensis Ecclesie armare poterat, pro viribus institit: hinc prædis & rapinis passim bacchatus in loca & homines Episcopi. Ditmarus lib. 8. injurias sancto viro illatas non reticuit: Bernwardus sanctæ Hildesheimensis Ecclesie venerabilis Pastor in tantum à Brunone est exosus Comite, ut militem suum Simeon nomine videret cruce & tergo depravatam, & post*

post eundem secum itinerantem ab *Altmanno* juvene
interfectum jacere. Nonnulli *Brunonis* hujus natales
referunt ad *Henricum I* Ducem *Bavariæ* *Otonis*
Magni germanū. Uxorem habuit *Gisela* *Herman-*
ni Ducis *Alemanniæ* filiam, quæ à morte *Brunonis*
connupta deinde fuit jam ante an. 1012. cum *Ernusto*
Duce *Alemanniæ*, *Herimanni* junioris *Gisela* fratris
successore; quo etiam anno 1015 defuncto, tertijs
nuptijs sociata est *Conrado* Duci, qui post *Henricum*
sanctum ad imperium evectus est. Porro *Bruno* pri-
mus *Gisela* maritus obiit anno, ut quibusdam placet,
1006, suscepitque ex ea filium *Lindolfum* Comitem
de *Bruneswic*, quem *Henricus* Quartus Cæsar in di-
plomate anno *MLVII*, quinto Nonas *Julij* *Merse-*
burgi dato, patrum suum appellat, cujus mortem
habet *Chron. Hildesheimense* ad an. 1038: *Lindolfus*
Comes, privignus *Imperatoris* (*Conradi I*) nono Kal.
Maji immatur à morte obiit, relictis filijs *Brunone* &
Ecberto, teste *Chron. MS. Saxon.* è quibus *Bruno* ab
Ottone fratre *Wilhelmi* marchionis, juxta villam
Menthorp occiditur an. 1057, *Ecberto* quoque *Bru-*
nonis fratre in eodem conflictu gravi vulnere saucia-
to, quo paulò post fortasse decesserit: nam eum,
quem *Ecbertus* post *Ludolfum* patrem tenuerat co-
mitatum, *Henricus* Quartus eodem anno 5. Non. *Julij*
Indict. 10. dono dedit *Hexiloni* Episcopo *Hildeshei-*
mensi, ceu testantur tabulæ, quæ adhuc supersunt in
chartophylacio *Hildesheimensi*.

Ibid. DOMINICA OCTAVA PENTECO-
STES, ORDINATUR.] Tangmarus in vita S. Bern-
wardi

wardi Ep. Hildesh. cap. 32. *Omnibus ergo pari voto in electione concordantibus, Willigisus Archiepiscopus & beatus Bernwardus cum ceteris regni Principibus dominum Henricum Mogontiam cum summo honore ducentes, Dominicâ Octavâ Pentecostes regimen, & regiam potestatem cum Dominica hasta illi tradiderunt.* Dissentiunt à Tangmaro Ditmarus lib. 5. edito mader. & Adelboldus pag. 434. qui octava Idus Junij electionem atque inaugurationem S. Henrici peractam scribunt: at rectius MS. Chron. Saxon. *Septimâ Idus Junij*, id est Dominicâ post Octavam Pentecostes proximâ coronatum à Willigiso ejusq; Suffraganeis Episcopis *Henricum* narrat, ut postea observavit etiam Ægidius Bucherius à Browero pag. 204 in scholijs hoc nomine laudatus.

NUM. XII. EODEM ANNO NOVO REGE
 NATIVITATEM LAURENTII IN CIVITATE
 PATHERBRUNNENSI CELEBRANTE.]
 Chron. Saxon. MS. ad an. 1002. *Post hæc Rex Corbeiam venit, ubi ei inclita conjunx sua Cunigundis occurrit: ubi ambo à venerabili Abbate Thiemaro cum honore suscipiuntur, ibiq; in divinis honorati, Patherbrunnon lati proficiscuntur. Postera luce, quæ festiva erat B. Laurentij martyris, domna Cunigundis & coronam à Willigiso Archiepiscopo suscepit, sed & Sophia Imperatoris Ottonis soror ad Gandersheimense regnum electa, licentiam Bernwardi Episcopi à palligero benedicendi obtentu Principum ibidem obtinuit. Interim publicum gaudium admodum turbavit insatiabilis avaritia Bavariorum. Hi namq; paucis domi semper contenti*

contenti, exterius verò propemodum insatiabiles,
 cum vicinorum fruges vi diriperent, eosq; hoc prohi-
 bentes caderent, pugna gravissima inter eos exoritur.
 Domestici Regis superveniunt, indigena cum adventi-
 tijs præveniunt & subsequuntur. Fit magnus consti-
 tus congregientium, devictumq; agmen Bavariorum
 in regalem curtem fugit. Hic Henricus frater Eilberti
 Cancellarij, qui ad mensam Regi jugiter serviebat, ha-
 stâ vulneratus occubuit. Quapropter, qui prius abie-
 rant collecti Saxones, iterum insequuntur: & nisi Dux
 Bernardus cum validiori manu medius interveniret,
 numerus Militum infinitus cornisset. Castigati ta-
 men sunt omnes quicumq; inveniri poterant hujus sce-
 leris auctores. Mastuiam autem Regis placavit Bok-
 neworde ipsi tradita. Rex ergo recto itinere hinc ad
 Diusburgh perveniens Lotharios diu tardantes expè-
 ctat. Adelboldus in rebus gestis S. Henrici paulum
 ab hac narratione abit, & Cunigundam Gruonæ oc-
 currisse Henrico Regi scribit. Boicæ gentis Anna-
 lium scriptor parte 1. lib. 15. num. XI. addit, Cunegun-
 dem Paderbornæ solemnè ritu ad Regis thorum, dia-
 dema, ceterosq; honores fuisse admissam ipsi D. Lau-
 rentij ferijs. Ubi quid per admissionem ad Regis tho-
 rum intelligi velit hic auctor, non satis capio: cum
 S. Cunegundem D. Henrico ante adeptam dignitatem
 regiam constet connuptam fuisse, ejusque uxorem
 tum ab Adelboldo, tum à Chronologo Saxonico
 jam citato conjugis nomine ante coronationem Pa-
 derbornensem appellatam: cujus etiam hæc sunt ver-
 ba ad an. 1002: *Hic (Henricus) domnam Cunigun-*
dam

dam felicitis memoria virginem, sororem Theodorici Metensis Episcopi, & Heinrici postmodum Ducis Bavaria, consortem regni factam, quasi in matrimonium sibi copulavit, quam tamen voto castitatis qua viri^q placuerat, nunquam cognovit, sed ut sororem dilexit. Vide litteras Eugenij PP. de Canoniz. S. Henrici.

Ibid. WOTELOLFUS.] In diplomate S. Henrici, dato Merseburgi, anno regni primo, Christi vero 1002, 5. Kal. Augusti, Indict. 15. appellatur Wodululfus, fuitque inter eos Principes, qui octavo Kal. Augusti in festivitate S. Jacobi, Regi Henrico occurrentes Merseburgi. eundem acclamatum ibidem susceperunt. collaudarunt, collaudato manus singuli per orationem dederunt; redditisq; manibus fidem suam per sacramenta promiserunt; fide promissa regem coronarunt, uti scribit Adelboldus, licet neque ab illo, neq; à Ditmaro lib. 5. nominetur: nihilominus occurrit se Henrico cum ceteris Episcopis Saxonie Wotolfum, liquidò ex his laudati diplomatis verbis colligitur: *Vir venerabilis Wodululfus, Osnabrugensis videlicet Ecclesia Episcopus nosterq; fidelis, serenitatis nostra clementiam adiens postulavit, ut eidem Ecclesie sue immunitatis & libertatis nostra preceptum fieri mandarem.* Cujus petitioni assensum præbet Henricus, decernitque, *ut nullus Index publicus, neq; aliqua judiciaria potestas, sive Missi Domini, loca illius Episcopatus ad placita habenda, vel freda exigenda, aut paratas faciendas, vel fidejussores tollendos, aut servos vel liberos, sive liddones, & eos qui censum persolvere debent, quod Wandschatt vocatur, ad pontem re-*

staurantur.

staurandum aut corrigendum ullo unquam tempore
 astringendos ingredi valeant. Permittit etiam Rex
 Episcopo in eodem loco Osabrugensi mercatum habere,
 & monetam publicam instituere & telonem seu
 vectigal inde accipere, ut prolixius in ipso diplomate
 videre est, quod habetur integrum in Monumentis
 Paderbornensibus postremæ editionis pag. 237. Erd-
 mannus notat *Wotelofum* decessisse an. 1002. 3 No-
 nas Aprilis, alij ipsis Nonis April. anno 1003. Sed
 hæc auctorum discrepantia erroris suspicione non
 vacat. Anonymus noster hoc ipso anno 1002 defun-
 ctum tradit: sed cum diem non exprimat, veri est si-
 mile exeunte anno hominem exuisse. *Ditmarus* lib.
 7. pag. 225. *Nonnonum* & *Othilulfum* appellatum
 scribit, si tamen locus non est ab amanuensibus
 corruptus.

Ibid. *THETMARUS.*] *Venerabilis sanctæ Asne-
 brugensis Ecclesiæ Episcopus, servus sancti Maurity in
 Magdaburg, & prius utilis Moguntia & Aquisgrani
 Præpositus, (Ditmar. l. 7.) Wotelofis Episc. successor,
 ordine XIII: cujus vitam & res gestas singulari vo-
 lumine descriptas in ecclesiæ Collegiata S. Joannis
 Baptistæ Osabrugi ætate sua extitisse Erdmannus
 testatur in MS. catalogo Episcoporum Osabrugen-
 sium: ex qua vitæ historia refert *Theymarum* in pro-
 vincia Orientalium Saxonum ortum, *Magdeburgi*
 litteris moribusque bonis imbutum, Canonicorum
 primariæ ædis numero adscriptum, sacrisque à *Gis-
 lero* initiatum, in *Moguntina* & *Aquisgraniensi* deinde
 Ecclesiæ Præpositi munere egregie perfunctum, à*

Y

divo

divo *Henrico* Augusto in fulâ Osabrugiensi an. 1003 donatum fuisse; atque istic templam sancti *Johannis Baptistæ* honori anno 1011 construxisse, idque *Canonorum* sub *Preposito* ac *Decano* viventium collegio auctum, præ dijs ac vectigalibus liberaliter dotasse; vitam denique præclare sanctæque actam consimili exitu clausisse anno 1023, 17. Kal. Maji: cum *anteriori oculo* eò *lucidius radiante*, *fontem totius lucis Christum* indefesso labore *contemplatus* exinde fuisset, *Ditmaro* teste lib. 7. *Erdmannus* sepultum tradit in æde principe *Osabrugi* ante aram *SS. Crispini ac Crispiniani Martyrum*, ejusdemque *Ecclesiæ Patronorum*.

Num. XIII. Diploma *S. Henrici*, quod *Rethario* Episcopo datum hoc inciso tradit auctor, extat integrum in alterâ *Monumentorum Paderbornensium* editione pag. 236. De *Delchana* flumine consule eadem *Monumenta* pag. 49. ubi etiam *Delina* & *Delona* in diplomatis, ac vulgò *Dalcke* nominatum invenies.

Num. XIV. OBYIUS FUIT EPISCOPUS.]
Diplomatis *Henriciani* mentionem feci pag. 302. illud tibi integrum exhibent *Monumenta Paderbornensia* pag. 236.

Ibid. HERMANNUS DUX SUEVIÆ.] *Hic consilia juvenum sequendo, & spem vacuam tenendo, extra se positus fuerat: plurimis interim cladibus fractus, tandem se in semetipsum recollegit, & in sollemnitate sancti Remigij Bruselle, (oppidum est diocesis Spi-*

Spirensis) Regi obviam venit, nudisq; pedibus cum
 fidis intercessoribus Regi se representat, pro male com-
 missis veniam petit, pro bonis suis per regium donum
 possidendis gratiam querit, pro his impetrandis humo
 tenus genua flectit. Eo tamen renore in gratiam reci-
 pitur, ut Argentinensis Ecclesia ad pristinum statum ex
 detrimentis suis per illum reformetur. Quod Herman-
 nus non renuit, sed jussu & consultu Regis Abbatiam
 sancti Stephani, in recompensationem detrimenti à se
 illati, dicta Ecclesie tradidit. Hac conditione firmatâ,
 per manus & sacramenta Regis efficitur, & sic se con-
 tentionem male cœptam finisse letatur. Adelboldus ad
 an. 1002. Chronicon tamen Hildesheimense ad an.
 1003 refert, Hermannum Alemannorum Ducem Re-
 gis potestati se subdidisse, & interventu Regina in suo
 honore permansisse. Sed Adelboldo fides hic potior
 habenda, cujus etiam ad an. 1002 sunt ista: Rex à Ba-
 varia in Franciam reversus, Frankenfort Nativita-
 tem Domini celebrat, multorum legationes suscipit, le-
 gatos cum muneribus & responsis dignis remittit. Her-
 mannus etiam jam ante jugum pati nescius, eidem ce-
 lebrationi interfuit, & ut oportuit, per omniaregia
 majestati obediens fuit. Cetera de Hermanni Ducis
 natalibus, conjugio, morte & successore, jam notavi
 ad num. XI. pag. 315. & seq.

Ibid. DUCATUM BAIORIÆ DANS HEN-
 RICO.] Bajoariæ Ducatum cum hasta signifera
 anno demum millesimo quarto Ratisbone adeptus
 est Henricus Luxemburgicus 21 Martij D. Benedi-
 cti festo, ccu Ditmarus l. 6. & Adelboldus pag. 446
 testan-

restantur: cum jam antea rebelles fracti, *Ernestus*
 captus, *Bruno* Regis frater spe gratiæ recuperandæ
 ad *Gisellam* sororem regemq; affinem se contulisset;
Henricus Marchio *Bertoldi* filius, rebellium antefi-
 gnans, captis everfisq; munimentis, à socijs de-
 sertus fortunisque omnibus exutus, an. 1004 *Merse-*
burgi more habitusq; pœnitentis exeunte mense Fe-
 bruario Regis se arbitrio permisisset, sub militari
 custodia haberi iussus *Gibikenstenij*, quod castrum
 erat in ditione *Tagmonis* Archiepiscopi *Magde-*
burgensis, diversum à *Wugensteinio* quod scriptor
Annalium Boicorum & alij inculcant. Primam igitur
 à fide obsequioq; Regis deficiendi occasionem
 causamq; hanc arripuit *Henricus* Marchio, quam
Ditmarus & *Adelboldus* prodidere, quod sibi ducatus
Bavariæ, quem jam olim anno 983 ab *Ottone III*
Imp. administrandum acceperat, & anno sequenti
Henrico Duci in gratiam recepto rursus cedere eo-
 actus fuerat, ab *Henrico* jam rege creatio contra pol-
 litationem sæpius factam negatus esset. Hinc arma
 in Regem an. 1003 sumpta, tractiq; in partes *Pol-*
oniæ ac *Bohemiæ* Duces, *Ernestus* Marchio, *Sig-*
fridus Comes, & quod erat acerbissimum, ipse Regis
 frater *Bruno*, qui felicibus fratris actibus invidens,
 multas ei injurias inferebat: is tamen anno 1004 cir-
 ca Kalend. Aprilis in oppido *Schanga* cum *Ungaricis*
 intercessoribus Regi presentatur, & ab eo sibi data gra-
 tia, misericorditer suscipitur: ut scribit (qui eousque
 cum *Tagmone* *Magdeburgensi* Regem in *Italiam* con-
 tra *Ardunum* tendentem persecutus fuerat) *Dit-*
marus

marus lib. 6. *Henricus* Marchio, *Godescalci* Frisingensis Episcopi intercessione è custodiâ *Girvikansteina* liber dimissus sub finem mensis Septembris eodem an. 1004, exinde *Henrico* Cæsari fidus fuit. Uxorem habuit *Gerbirgam*, *Bucconem* & *Otonem* fratres. Mortem *Henrici* annotavit *Ditmarus* lib. 7. & ex eo chron. MS. Saxon. ad an. 1017. his verbis: *Marchio Henricus, amica meimet filius, longâ agrotatione vexatus, XIV Kal. Octobris, Orientalium decus Francorum obiit, & in septentrionali parte monasterij in Suinvorde civitate suâ positi, ab Episcopis tribus, Henrico (Wirtzburgensi), Eberhardo (Bambergensi), & venerabili Riculfo, extra ecclesiam, ut ipse petijt, juxta januam sepultus est. Hoc Cæsar in Misni compariens multum doluit.* Chron. Saxon. MS. ad annum 1015: *Eila* filia *Lothary* de *Waldbike*, mater *Henrici* Marchionis, uxor *Bertoldi* Comitis de *Bavaria*, 14 Kalend. Septembr. obiit, sepulta in monasterio, quod in *Suinvorde* ipsa construxerat. Anno 1021 *Brecislaus* Boëmia Ducis *Odalrici* (ex *Bosena* concubina) filius, *Juditham* sororem *Otonis* de *Suinvorde*, filiam sæpe dicti Marchionis *Henrici*, de Monasterio ubi erudiebatur rapuit. *Brecislaus* Dux obiit an. 1055. 4. Idus Januar. *Juditha* à *Spitigneo* filio expellitur, moriturq; an. 1058. 4. Non. Augusti. Chron. MS. Saxon. Idem ad an. 1047: *Otto* Dux *Suevorum* obiit: in cujus locum *Otto* Marchio de *Suinvorde*, Marchionis *Henrici* & *Gerberge* Marchionissæ filius surrexit, Chron. Hildesh. eod. an. *Otto* de *Suinvorde* Dux *Suevorum* 4. Kal. Octobr. obiit, & cum parentibus suis sepelitur.

Ducatum ejus Rudolfus de Rinvelden obtinuit. Chron. Saxon. MS. & Ursbergens. ad an. 1057.

Ibid. BRUNO. J Frater divi *Henrici* Cæsaris, *Sigefrido* Augustano Episcopo defuncto successit anno 1006, & migravit è vitâ anno 1029 in profesto S. Georgij, ut testantur Wippo, Ursbergensis, Chronicon Hildesheimense, Chronicon Stederburgense à Meibomio editum, & Auctor Annalium Boicorum parte 1. lib. 15. num. 29. & lib. 16. num. 15. ubi & epitaphium *Brunonis* descriptum invenies. Errat proinde Bruschius, qui anno 1009 *Brunonem* *Sigefrido* subrogatum, & anno 1031 defunctum scribit.

Num. XV. Synopsin diplomatis Henriciani, *Re-thario* Episcopo *Corbeia* anno regni sui quarto dati, heic satis accuratam exhibet anonymus noster, ut non sit operæ pretium istas litteras denuo describere. Ceterum *Bökenwarda* pagus nunc est ditionis Colonienfis, Ducatûs Westfalix; ejus bona pars fundorum hodieque spectat ad Canonicos Ecclesiæ Paderbornensis; partem quoq; prædiorum aliquam cum vicina mola aquaria possident Comites *Retbergij*; sed in amne *Gisela* piscatûs jure gaudent *Domi-ni de Hörde* / qui in propinquo castro *Wambete* / sive *Schwarzenraben* domicilium habent: ijdem beneficio *Corbeiensis* ecclesiæ colonos aliquot istic loci obtinent; & *judicio libero* per constitutum à se judicem (*Vrigravium* vulgò appellant) *Bökenwarda* præsent: ijsdem annuæ ab ædituis & provisoriibus redduntur rationes proventuum ecclesiæ, quæ *Erve-gensem* olim respiciebat, nunc sui juris est parochia.

Anno 1236 Ind. X. *Gerwinus de Bokenevorde* subscribitur testis in litteris *Godefridi Comitis Arnsbergensis*, quibus benefacit monasterio *Wedinghausano* Ord. Canon. Reg. *S. Noriberti Arnsbergæ*.

Ibid. ANNO MIX PRIDIE NON. MARTII.]
 Ad eundem annum 1009 Chronicon Stederburgense : *Retharius Patherburnensis Episcopus obiit*.
 Chronicon Hildesheimense apud Duchesnum tom. 3. Anno 1009 *Retharius Paderbrunnensis Episcopus secundo Nonas Martij obiit*. Necrologium Herihense eodem die obitum *Retharij* Episc. etiam adnotavit, ut & MS. chron. Saxoniz : in quo ad annum 992 etiam legitur *Retharius Ep. Patherburnensis*, cum undecim alijs Episcopis Halberstadensis templi dedicationi interfuisse ; velut etiam anno 1001, *Francovordensi concilio* in causa *Gandesheimensi*, auctore *Tangmaro* in vita *S. Bernwardi* cap. 25. apud Surium, pag 30. apud Browerum. Anno 1002. *Reiharius Ep. Patherbrunnensis* accensetur lib 5 à *Ditmaro & Adelboldo* iis, qui *Henricum* recens regem electum 9. Kalend. Augusti *Mersburgi* exceperunt. Anno 1005 *Posita est in loco qui dicitur Trotmunn* magna Synodus, ubi Rex Episcopus & omnibus presentibus plurima questus est sancte Ecclesie inconvenientia, & communi eorum consilio hac statuit deinceps prohiberi, & optimo nove institutionis decreto gravem peccatorum sarcinam relevari. Actum est hoc decretum Nonis Julij in conspectu Regis *Henrici*, & conjugis ejus *Cunigunde*, & Archiepiscoporum *Heriberti Coloniensis*, *Lievizonis Bremensis*, *Thagmonis Magda-*
 Y 4 *burgen-*

burgensis; Episcoporum quoq; Suintgeri Mimigardensis,
 vordensis, Theodorici Metensis, Bernhary Fardensis,
 Bernwardi Hildenesheimensis, Rethary Patherbrun-
 nensis, Burchardi Wormatiensis, Notgeri Leodicensis,
 Ansfridi Trajectensis, Thietmari Asnebrugensis,
 Wieberti Mersburgensis: In obitu cuiusq; supra no-
 minatorum, singuli Episcoporum infra viginti dies, nisi
 infirmitas impediatur, Missam pro defunctis celebrent, &
 unusquisq; Presbyterorum similiter faciat. Presbyteri
 verò forenses tres Missas peragant. Diaconi & ceteri
 inferioris Ordinis decem psalteria. Rex & Regina
 infra triginta dies, mille quingentos denarios pro animæ
 redemptione erogent, & totidem pauperes pascant.
 Episcopi singuli trecentos pauperes pascant, & triginta
 denarios expendant, & totidem lumina accendant.
 Dux autem Bernhardus quingentos pauperes pascat,
 & quindecim solidos expendat. Vigiliam S. Johannis
 Baptiste, & Vigiliam Apostolorum Petri & Pauli, &
 Vigiliam sancti Laurentii, & omnium Sanctorum, in
 pane, sale, & aqua decernimus jejunare; Vigiliam As-
 sumptionis sanctæ Mariæ, & omnes Vigilias Apostolo-
 rum, sicut in quadragesima; exceptâ sextâ feriâ ante
 natale Domini, quam in pane, sale, & aqua decernimus
 jejunare. Hucusque chron. MS. Saxon. Quæ sy-
 nodalia decreta recenset etiam Carolus Stengelius
 noster, sed non leguntur in vulgatis Ditmari Mers-
 burgensis editionibus libro sexto: habentur fortal-
 sean in manuscripto codice Ditmari, qui olim in
 Collegio S. J. Paderborne, nunc verò in Antverpiensi
 adseruatur, ceu annotavit Joan. Bollandus ad vitam
 S. Br¹⁴

& Brunonis Archiep. & Martyris, quam ex illo chronico MS. edidit a. d. XIV. Februarij tom. 2. Anno 1007, circa Kal. Novembr. interfuit Retharius Ep. Paderborn. synodo *Francofurtensi*, & proximè post Willigisum Archiep. subscriptione sua ratam habuit institutionem Episcopatus Bambergensis. litterasque Joannis PP. hac de re datas, quas vide in vita S. Henrici cap. XI. & quæ Gretserus notavit ibidem ad cap. 12.

Ibid. SABBATO ANTE INVOCAVIT.] Atqui prima dies sabbati post diem Cinerum incidit anno 1009 in quintam Martij: decesserit igitur Retharius primâ Dominicâ Quadragesimæ, si dies obitus rectè consignatus est prid. Non. Martij. Sed alius morosius calculos holcæ subducat.

Num. XVI. SUMPTA CHIROTHECA.] Ivo Episcopus Carnotensis Epistolâ 35 Hugoni Lugdunensi Archiep. inscriptâ, in MSto Hardehusano: *Post canonicam electionem, Reges ipsos autoritate Apostolicâ à concessione Episcopatum prohibitos minime videmus Quæ concessio sive fiat manu, sive nutu, sive lingua, sive virga, quid refert? cum Reges nihil spirituale se dare intendant, sed tantum votis petentium annuere, aut villas ecclesiasticas & alia bona exteriora, quæ de munificentia Regum obtinent Ecclesie, ipsis electis concedere.* Idem in Epist. I Joanni Lugdunensi Archiep. nomine Antilitum Senonensis provincie inscriptâ: *Si congrua volumus rebus nomina dare, possumus dicere; quòd manualis illa investitura per laicos facta, alieni juris est invasio, & sacrilega præsumptio:*

qua pro libertate Ecclesie & honestate, salvo pacis vinculo, si fieri potest funditus abscindenda est. In Anglia investitura Episcoporum & Abbatum anno 1107 in eunte mense Augusto *Lundonia* in palatio Regis Henrici, in Procerum conventu abrogata sunt, ceu tradit *Eadmerus lib. 4. cap. 3. n. 36* in vita S. Anselmi nostri Cantuariensis Archiep. Verba Eadmeri sunt ista: *Dehinc, presente Anselmo, astante multitudine, annuit Rex & statuit, ut ab eo tempore in reliquum, numquam per dationem baculi Pastoralis vel annuli quisquam Episcopatu vel Abbatia, per Regem vel quamlibet laicam manum, investiretur in Anglia. Quibus ita dispositis, penè omnibus Ecclesiis Anglia, quæ suis erant Pastoribus diu viduata, per consilium Anselmi ac Procerum regni, sine omni virgæ Pastoralis aut annuli investiturâ, Patres à Rege sunt instituti. Vide Matthæum Westmonasteriensem, & Florentium Wigornensem nostros, ad an. Christi 1107.* Imperatores nostri aliquanto seriùs investituris renuntiaverunt, anno nimirum MCXXII, nono Kalendas Octobris, frequentibus comitijs in *Lobovisen*, haud procul *Wormatiâ*. Tabulas cessionis non sic passim obvias ex A. Buchelij notis ad Wilhelmum Hedam p. 154 hic subijcio: *In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Augustus. Pro amore Dei, & sanctæ Rom. Ecclesie, & Domini Pape Calixti, & pro remedio anime meæ, dimitto Deo & sanctis Dei Apostolis Petro & Paulo, sanctæq; Catholice Ecclesie omnem investituram per annulum & baculum; & concedo in omnibus Ecclesijs*

eleſijs qua in regno vel imperio meo ſunt, canonicam
 fieri electionem, & liberam conſecrationem, poſſeſſiones
 & regalia S. Petri, qua à principio huius diſcordia usq;
 ad hodiernum diem, ſive tempore patris mei, ſive etiam
 meo ablata ſunt, qua habeo, eidem & eccleſia reſtuo:
 que autem non habeo, ut reſtituantur fideliter curabo.
 Poſſeſſiones etiam omnium aliarum Eccleſiarum &
 Principum, & aliorum tam Clericorum quam Laico-
 rum, qua in guerra iſta amiſſa ſunt, conſilio Princi-
 pum vel juſtitia, qua habeo, reddam; qua non habeo, ut
 reddantur fideliter juvabo. Et de veram pacem domi-
 no Papa Calixto, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & omni-
 bus, qui in partibus ejus ſunt, vel fuerunt. Et in quibus
 S. R. Eccleſiæ auxilium poſtulaſſet à me, fideliter ju-
 vabo, & de quibus mihi fecerit querimoniam, debitam
 ſibi faciam juſtitiam. Hæc omnia acta ſunt conſenſu &
 conſilio Principum quorum nomina ſubſcripta ſunt:
 Adelbertus Archiepiſcopus Moguntinus. Fridericus
 Archiepiſcopus Coloniensis. Hartovicus Ratiſbonenſis
 Epicoſus. Otto Babenbergensis Ep. Bruno Spirensis Ep.
 Hermannus Auguſtenſis Ep. Godobaldus Trajeſtenſis
 Epicoſus. Udalricus Conſtantiensis Epicoſus. H. Fuldenſis
 Abbas. Henricus Dux Bavariæ. Fredericus Dux Sue-
 viæ. Bruno Dux Saxoniæ. Dietboldus Marchio Cam-
 brenſis à Vochsburg, Godefridus Palatinus Comes Rhe-
 ni. Otto Palatinus Comes à Wittelſbach. Engelbertus
 Marchio Iſtriæ. Berengarius Comes Habſburgi. Theo-
 doricus Comes Montis Bellicardi, & alij quam plures.
 Videſis etiam Chron. Ursbergen. & Hildesheimenſe
 ad an. 1122. Ipſe vidi Diploma Henrici Quarti Impe-
 ratoris,

ratoris, datum anno 1123. Indict. 13. apud Lobvvisen, quando dominus Imperator annulum & baculum remisit durante adhuc eo anno. De loco Lobvvisen consule Gerohum in Syntagmate pro Gregorio VII. cap. 25. pag. 58. Rem hanc tractat Meibom. in opusculis, sed odio Rom. Pontificum, *cenfuris agitatus Orestes*.

Ibid. DOMINICA QUADRAGESIMÆ SECUNDA.] Quæ anno 1009 incidit in decimam tertiam diem mensis Martij. Evangelium de muliere Chananaâ hodieque pro concione explicatur apud nos Dominica secunda Quadragesimæ: tamen in officio Romano legatur feriâ quintâ antecedentis hebdomadæ.

Num. XVIII. Quæ toto hoc inciso referuntur ab Anonymo, ea sublecta sunt ex actis S. Heimeradi, quæ hic edita à me habes pag. 231. & seqq.

Numer. XX. ANSFRIDUS TRAIECTENSIS EP. AD CÆLESTEM VITAM SUSTOLLITUR.] *Ansfridus* Comitis *Ansfridi* filius, sub *Rodberto* Trevirensi Archiepiscopo patruo suo optimis moribus ac disciplinis institutus, militiæ primum nomen dedit: deposito deinde militari cingulo, clericali ordini adscriptus est, ac defuncto anno 995 *Baldrico* Traiectensium Episcopo successit, obiitque an. 1010, ut habet Lamb. Schafnab. chronicon Hildesheimense apud Duchesnium, & chron. MS. Saxonix, in quo de morte *Ansfridi* hæc leguntur ad annum 1010: *Ansfridus* Episcopus Traiectensis . . . à natali Domini usq; ad Inventionem sanctæ Crucis infirmabatur sacrâ Viatici perceptione munitus & multum.

B. MEINWERCII.

333

rum in sancta Dei genitricis intercessione, cui se suaq³
 dederat, confisus, tamdiu signaculo crucis sese signavit,
 quoadusq³ dormiens in pace mente simul & manu quie-
 vit. Alij tamen scribunt anno 994 Episcopum ele-
 ctum, & anno 1008, die S. Crucis inventioni sacrâ,
 V. Non. Maji decessisse. Uxor Ansfredi *Hilsundis*,
 (aliis *Hilsuindis*, *Hilzondis* & *Hersuit* dicta,) cœno-
 bium in alodio suo *Thorne* construxit ei que *Benedi-*
ctam filiam præfecit sub Regulâ S. *Benedicti*, (quam
 hodieque Abbatissæ profitentur) tabulas fundatio-
 nis recitat A. Miræus in Diplom. Belgicis lib. i. cap.
 24. *Beatus vero Ansfrius constructo cœnobia S. Pauli*
Apostoli prope Amersfordiam in monte sancto, sub pro-
fessione S. Benedicti, ubi & religionis Monastica habi-
tum suscepit, & usq³ in finem vitæ in sancto proposito
perseveravit. Wilh. Heda. Diploma foundationis in-
 tegrum exhibet Arn. Buchelius in notis ad eundem
 Hedampag. 106 in Anfrido 18 Ep. Trajecti.

Ibid. WILLIGISUS.] Obijt 1011. 23. Febr.
 ejusque successor *Erkenbaldus Fuldensium Abbas à*
S. Bernvardo Hildenesheimensi Episcopo Kalendis
Aprilis est consecratus. Lambert. Schafnab. Chron.
Hildesheimense & Stederburgense, &c.

Ibid. BERNARDUS PIUS DUX.] Rex nata-
 lem Christi Frankoneword celebravit, & in capite Je-
 junij (7. Febr.) *Corbeiam* venit. ibi *Bernhardus pius*
Dux Vld. Februarij obijt, in Luniburch Cœnobia beati
Michaëlis magno exequiarum planctu sepultus, quod
ipse à fundamento construxerat, & in quo Monacho-
rum congregationem adunaverat: post quem filius ejus

Bennō

Benno Ducatum obtinuit. Chron. Hildesheim. ad an. 1011, & MS. Saxonix, in quo hæc adduntur: Mortuo (9. Febr.) Duce Bernhardo, filius ejus Bernhardus in Ducatu successit. Hujus frater erat Thietmarus Comes, qui interfectus est postmodum in duello coram Heinricho Imperatore. Octavo decimo die mortis supradicti Ducis mortuus est Ludigerus frater ejus, & eodem anno Hildigardis Ductrix obiit: Machtildis quoq; Abbatissa filia Ludolfi, filij Ottonis Magni Imperatoris. Si octavo decimo die Ludigerus Comes moriendo secutus est Bernardum fratrem, satis negligenter substituit anonymus nolter 4. Kal. April. pro 4. Kal. Marij.

Ibid. EMMA.] Adamus Bremensis lib. 2. c. 32. *Benno Dux Saxonum obiit, & Ludgerus frater ejus, qui cum uxore sua venerabili Emma Bremensi Ecclesie plurima bona fecit. Quæ verba descripsit Albertus Stadenfis ad an. MX. Adamus Bremensis iterum lib. 2. cap. 49. Libentij junioris tempore Bernardus Dux & frater ejus Theotmarus, exhortante piissima Emma, quæ Ecclesiam valde dilexit, Bremensi Ecclesie multa bona fecerunt, suumq; thesaurum Deo & genitrici ejus sanctoq; Willehado Confessori, eadem Emma ferè totum obtulit. Eadem profus ad an. 1032. habet Alb. Stadenfis: neque tamen vel Adamo, vel Alberto in hac tautologiâ in mentem venit, Emmam sororem Meginverke Ep. Paderb. fuisse. Demûs igitur veniam anonymo quoque nostro, si Emmam semel nominans, sororem Meinverci eam fuisse non continuò meminit. Qui Archiepiscoporum Bremen-*

Bremensium & Hamburgensium seriem digessit in fine MS. codicis, (quem S. *Vicelinus* olim cum Reliquijs SS. *Willehadi, Ansgary & Remberti*, dono dedit *Hamuconi* Abbati *Abdinghoffensi*,) hæc in *Alebrando* adnotavit: *hujus anno quarto pyssima senatrix Emma obiit*. Adamus, in *Alebrando* lib. 2. cap. 60, & qui eum sublegit *Stadensis* ad an. 1042, iisdem verbis rurlum scribunt: *In diebus illis nobilissima senatrix Emma obiit, uxor quondam Lindgeri Comitis, & soror Meginverki Episcopi Paderbornensis, sed vidua jam per annos quadraginta: quæ ingentem thesaurum quem habuit, totum ferè pauperibus & Ecclesijs dispersit, cujus corpus in Bremensi quiescit Ecclesia, anima vero gaudet in caelesti requie*. In *Necrologijs Paderbornensibus*, quæ *Meinweri* parentum, fratris ac sororis *Glismodis* Comitissæ nomina diligenter annotata conseruarunt, nulla *Emma* Episcopi *Meinverci* sororis memoria extat; sed neque dies obitus *Emma*, tam bene de Ecclesia Bremensi meritæ matronæ, apud Adamum aut Alb. *Stadensem* consignatus reperitur: memini tamen alibi legisse 26 Februarij vita excessisse *Emmam*, & quidem anno 1041. Sed num hæc eadem sit soror *Meinverci*, quamque laudat *Krantzius* lib. 4. *Metropol.* cap. 26, & in *prætermissis* ad primam diem Aprilis *Continuatores Bollandi*, & in *Appendice* ad diem 19. Aprilis pag 963 *Daniel Papebrochius*, affirmare sine veteri teste non audeo. Nam Adamo homini extero fidem in omnibus habere tutò ideo non possum, quod & cap. 51. *Brunonem* Archiepiscopum *Colonensem*

Ottonis I filium, & *Emmam* hanc lib. 2. cap. 60 quã draginta annorum viduam facit: cùm tamen *Ludgerus* maritus ejus omnium consensu defunctus sit anno millesimo undecimo.

Num. XXI. Diploma Henrici anno MXI, IV. Id. April. *Tribura* datum, recognovit *Guntharius Cancellarius*, ad vicem *Erkanbaldi*, ex Abbate Fuldensi Archiepiscopi Moguntini, Indi. IX. *Tribura* villa olim regia, (nunc *Treber*) sita fuit inter Rhenum & Mœnum fluvios, haud longè à pagis *Langen* & *Gerau* in dicecesi Moguntinã: locus portæ vicinus hodieque dicitur *Hövestat* / at veteris palatij vestigia non supersunt ulla. Pagus nunc est ditionis *Hassiacæ Darmstadt*. Vide M. Freherum notis ad cap. 3. *Lupoldi Bebenburgij*. Porrò *Haoldum* hunc, cujus Comitatus *Meinverto* concessus hic memoratur, *Haoldi* illius filium esse opinor, qui *Otonis Magni* ætate anno 952 illustre Virginum collegium *Gesken-se* condidit. Comitatus *Haoldini* maximam partem, Episcoporum *Paderbornensium* beneficio, possident hodie Comites *Lippienses*, & sunt præcipui nominis in illorum ditione nunc oppida *Lemgovia* & *Detmoldia*. Integrum Regis *Henrici* diploma, habes in Monumentis *Paderbornensibus* pag. 46. edit. postrem.

Ibid. HELMVVARDESHUSUN.] Illustre olim instituti nostri Monasterium, conditum infra confluentes *Vifurgis* & *Dimelæ* ab *Ekkihardo* Comite & *Machtilda* ejus conjuge, anno Christi millesimo, ceu tradit chron. MS. Saxoniz. Conditorum nomina

Nomina conservant Dyptycha Corbejensia, ut & primorum ejus loci Abbatum *Hanssi, Winonis, Alberici, Thietmari, Berthgeri, Thietmari II, Reinboldi, Atholfi, Vulgeri, Conradi, Reinhardi, Wirini, Arnoldi, Henrici*. Dedicatum est templum Helmwardeshusanum à *Meinwerco* Episc. an. MXI die quintâ Junij, non verò anno MX, ut notat Godefr. Henschenius ad Translat. S. Modoaldi 12. Maij tom. 3 lit. f. Oppidum *Helmershusen*, ut contractius vulgò exprimitur, cum Imperiali Cœnobio est hodie in ditio-
ne *Landgravorum Hassiæ*: at nunquã fuit in territorio *Brunsvicensi*, ut in Scholijs p. 207 Broverus. adeo verum est, quod de Trithemio ipse alibi scripsit:

Non semper feriet quodcumq; mirabuntur arcus.

Anno 1085 *Reinhardus Mindensis* Episc. *Helmvvardense* monasterium regulari professione ingreditur, & *emulus* ejus *Volmarus* Episcopatum obtinuit: sed idem *Reinhardus* non multo post in Episcopatum suũ regressus est. Chron. MS. Saxoniz D. Johan. Mabillon. *Rupertus* Abbas Tuitiensis prologo in VI. posteriores Prophetas laudat *Reginhardum Priorem Helmvvardeshusensis cœnobij* velut scribam doctum, & sacrarum scripturarum fidelem alumnũ. Ubi in vulgatis *Rupertus* editionibus perperã legitur *Helmvvardes. Busensis*. Quot hypothetæ errore deceptus Dn. *Gabriel Gerberon* noster part. 1. Apologia pro *Ruperto* p. 29. *Eginhardum Priorem Busensis Cœnobij* appellat. Cetera de hoc Cœnobio dicentur in notis ad num. XLII. Num. XXII. *LUBENTIUS*] *Ditmaro* dictus *Lievizos* in MS. *Abdinghovensis* appellatur *Liauvizos* se-

mor. est in Bremensium Archipræsulum serie undecimus, obiit anno 1013 *pridie Non. Januarij*, ut Anonymus noster & Albertus Stadenfis. In Ditmaro lib. 6. mendosè legitur decessisse *secundo Non. Februarij*. cum Ditmarus ibidem scribat Henricum Regē *Lsevizonis Antistitis obitum Mersburgi comperisse*, posthæc *Magdeburgum* profectum, ibique secunda die Februarij rejecto *Oddone* successore destinato *Urvvanum* Capellanum suum atq; Canonicum Paderbornensem *clarissimo Immedingorum genere oriundum*, in Cathedrâ Bremensi subrogasse, quam tenuit annis 16. & diebus 24, dimisitque eum vitâ anno 1029, 27 Januarij. *Lubentius* Archiep. laudatur hoc nomine ab Adamo & Alberto Stadenfi ad an. 988. quod *districtissima regula omnes congregationes suas custodierit*, & *in clauistro sicut unus fratrum vixerit*; *Urvvanus* contrâ memoratur ab iisdē *primus omnium congregationes ad canonicam traxisse regulam, quæ antea quidem mixtâ ex Monachis & Canonicis conversatione debebant.*

IBID ALTARE IN HONORE S. LIBORII PATRONI SUI CONSTRUXIT.] Nempe erat *de choro Paderburnensi assumptus*, eamq; ob causam veteris *Patroni sui* cultum Bremæ propagavit. Fuit autē *S. Liborius* non *Paderbornensis*, (ut falsò *Krantzius* scripsit in Saxonia sua lib. 2. c. 16.) sed quartus *Cenomanensium* in Gallia Pontifex, obiitq; sanctissimè divo *Martino* Turonensi præsentē sub annum Christi 383 die 23 Julij, tametsi in die obitus designanda variant scriptores. Sacrum ejus corpus an. 836
com-